

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 24 februari 1928 kl. 12.30 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1928—1929 av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet.

(1:a avd.)

I. DEPARTEMENTET.

1:o) I den till riksdagen den 4 januari 1928 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1928—1929 har Kungl. Maj:t i avseende å fjärde huvudtiteln (punkt 1 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att till riksdagen avlåtas angående omorganisation av den centrala förvaltningen inom försvarsväsendet m. m., tillsvidare beräkna ordinarie förslagsanslaget till departementet till 284,000 kronor.

Departementet.

[1¹.]

Beträffande förevarande anslagsbehov kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

2:o) I fråga om Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag för dyrtidstillägg åt befattningshavare i försvarsdepartementet (punkt 2) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

Dyrtidstillägg åt befattningshavare i departementet.

[2.]

anmäla.

II. LANTFÖRSVARET.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

3:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande anslaget till arméförvaltningen (punkt 3), rörande anslag till arméförvaltningens verksamhet (punkt 4) samt rörande anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband

Arméförvaltningen, arméförvaltningens verksamhet samt avlöningar vid staber och truppförband m. fl.

[3 och 4.]

¹) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

m. fl. (punkt 5) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen anmäla.

Avlöning till personal å övergångsstat vid armén.

4:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal å övergångsstat vid armén, nu 5,500,000 kronor med 2,000,000 kronor till 7,500,000 kronor.

[6.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 6—8 av åberopade statsrådsprotokollet.

Officerare, underofficerare och civilmilitära beställningshavare, vilka genom fullmakt eller konstitutorial varit anställda å aktiv stat, hava i den omfattning, som erfordrats för genomförandet av den nya organisationen, överförts till övergångsstat.

Genom kungörelse den 23 oktober 1925 (nr 429) har Kungl. Maj:t, i enlighet med riksdagens beslut, utfärdat bestämmelser angående avlönings- och tjänstgöringsförhållanden m. m. för den till övergångsstat överförda personalen.

För bestridande av kostnaderna för avlöning åt till övergångsstat överförd personal har sedan budgetåret 1926—1927 å riksstaten varit uppfört ett ordinarie förslagsanslag. För innevarande budgetår har anslaget upptagits med ett belopp av 5,500,000 kronor.

Kungl. Maj:t har nu efter verkställd beräkning för budgetåret 1928—1929 föreslagit en höjning av anslaget med 2,000,000 kronor till 7,500,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal å övergångsstat vid armén, nu 5,500,000 kronor, med 2,000,000 kronor till 7,500,000 kronor.

Avskedsersättning åt övertaligt underbefäl vid armén m. fl.

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) att till bestridande av kostnaderna för avskedsersättning åt övertaligt underbefäl vid armén m. fl. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 350,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 8 och 9 av åberopade statsrådsprotokollet.

[7.]

I riksstaten för innevarande budgetår finnes för bestridande av kostnaderna för avskedsersättning åt övertaligt underbefäl vid armén m. fl. uppfört ett anslag å 1,740,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till bestridande av kostnaderna för avskedsersättning åt övertaligt underbefäl vid armén m. fl. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 350,000 kronor.

6:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8) hemställer utskottet, *Rekryteringskostnader.*
 att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till rekryteringskostnader, nu 268,000 kronor, med 88,000 kronor till 180,000 kronor. [8.]

7:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9) hemställer utskottet, *Arméns reservstater.*
 att riksdagen må [9.]

a) godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1928 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat, att gälla för budgetåret 1928—1929,

b) medgiva, att personal, som med rätt till pension under budgetåret 1928—1929 avgår från arméns reservstater, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med de i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 289) angivna belopp,

c) minska ordinarie förslagsanslaget till arméns reservstater, nu 762,000 kronor, med 47,000 kronor till 715,000 kronor.

8:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag för reservstat för furirer vid Gotlands trupper kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen
 anmäla. *Reservstat för furirer vid Gotlands trupper.* [10.]

9:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att minska ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar, nu 375,000 kronor med 65,000 kronor till 310,000 kronor. *Rese- och traktamentspenningar.* [12.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 15 och 16 av återopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar är i riksdagen för budgetåret 1927—1928 uppfört med 375,000 kronor. I kostnadsberäkningarna för 1925 års härordning har anslaget upptagits med 310,000 kronor, och har detsamma av Kungl. Maj:t nu äskats med samma belopp.

I detta sammanhang har departementschefen anförde följande.

»Med anledning av en utav chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Boden gjord framställning i ämnet hava arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse i skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 november 1926 hemställt, att Kungl. Maj:t, efter erforderlig anmälan till riksdagen, måtte förordna, att innehavare av å staterna för garnisonssjukhusen i Stockholm, Boden och Karlsborg uppförd befattning såsom husmoder, respektive översköterska finge för resa till och från vederbörlig tjänstgöringsort vid tillträde till och avgång från anställning åtnjuta rese- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet, ävensom att härav föranledda kostnader finge utgå av anslaget till rese- och traktamentspenningar. Till stöd härför hava de-

partementet och styrelsen anfört, bland annat, att det för anställande av sjuksköterskor och med dem likställda husmödrar vore nödvändigt att anlita ofta på betydligt avstånd från vederbörligt sjukhus bosatt personal, ävensom att sjuksköterskor, tillhörande arméns sjuksköterskekår, jämlikt föreskrift i kungl. brev den 13 februari 1920 ägde att för resa till och från tjänstgöring vid dess början och efter dess avslutande åtnjuta rese- och traktamentsersättning.

Förevarande framställning har tillstyrkts av försvarsväsendets lönenämnd, som tillika framhållit, att förmånen i fråga jämväl syntes böra utsträckas till innehavare av befattning såsom husmoder, respektive sjuksköterska vid flottans sjukhus i Karlskrona.

Vad sålunda föreslagits finner jag mig allenast i så måtto kunna tillstyrka, att rese- och traktamentsersättning synes mig böra utgå till här ifrågavarande befattningshavare för resa till tjänstgöringsorten vid tillträde av befattning. Däremot anser jag icke tillräckliga skäl föreligga att tillerkänna vederbörande dylik förmån vid avgång från anställningen.»

Vad departementschefen sålunda uttalat, har icke föranlett erinran från utskottets sida.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar, nu 375,000 kronor, med 65,000 kronor till 310,000 kronor.

Flyttning-
ersättning.
[14.]

10:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14) hemställer utskottet, att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till flyttningersättning, nu 200,000 kronor, med 25,000 kronor till 175,000 kronor.

B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

De värn-
pliktigas
avlöning.
[16.]

11:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att minska ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, nu 3,172,000 kronor, med 87,000 kronor till 3,085,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 18—21 av åberopade statsrådsprotokollet.

I riksstaten för innevarande budgetår är ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning upptaget med 3,172,000 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

penningbidrag	kronor 3,127,750: —
penningtillskott	» 44,700: —

Summa kronor 3,172,450: —,

eller i avrundat tal 3,172,000 kronor.

I fråga om medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1928—1929 har departementschefen anfört, bl. a., följande:

»Arméförvaltningen har beräknat sammanlagda antalet värnpliktstjänstgöringsdagar under budgetåret 1928—1929 till 5,291,000. Detta antal torde böra läggas till grund för uppskattningen av medelsbehovet. Enligt verkställd beräkning böra av nämnda antal 4,540,000 dagar upptagas med ett penningbidrag av 50 öre och 751,000 dagar med ett penningbidrag av 1 krona, vadan alltså för penningbidrag under nästkommande budgetår bör beräknas ett belopp av $(4,540,000 \times 0.50 + 751,000 \times 1.00 =)$ 3,021,000 kronor. Penningtillskott bör beräknas komma att utgå under 4,800 dagar med 25 öre och under 70,000 dagar med 50 öre. I enlighet härmed torde för penningtillskott böra upptagas ett belopp av $(4,800 \times 0.25 + 70,000 \times 0.50 =)$ 36,200 kronor.

Vad angår avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter för tid, varmed aspiranttjänstgöringen överstiger den för studenter och likställda stadgade utbildningstiden, torde för detta ändamål för nästkommande budgetår böra beräknas ett belopp av 27,950 kronor.

Medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1928—1929 utgör alltså $(3,021,000 + 36,200 + 27,950 =)$ i avrundat tal 3,085,000 kronor.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning, nu 3,172,000 kronor, med 87,000 kronor till 3,085,000 kronor.

12:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att minska ordinarie förslagsanslaget till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., nu 1,000,000 kronor, med 65,000 kronor till 935,000 kronor.

*Inskrivnings-,
mönstrings-
och färdkost-
nader m. m.*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 22 och 23 av åberopade statsrådsprotokollet.

[18.]

Ordinarie förslagsanslaget till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m. är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 1,000,000 kronor, varav 350,000 kronor beräknats för inskrivnings- och mönstringskostnader samt 650,000 kronor för färdkostnader.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Såsom av arméförvaltningen omnämnts, har anslaget till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m. i de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna rörande utgifterna för försvarsväsendet efter genomförd omorganisation upptagits med 710,000 kronor. Att märka är emellertid, dels att i detta belopp icke ingår den merkostnad, som föranletts av det nya resereglementets tillkomst, dels ock att medelsbehovet uppskattats på grundval av en lägre taxa för järnvägstransporter än den nu gällande. För nästkommande budgetår torde anslaget, enligt vad en verkställd approximativ beräkning givit vid handen, icke böra upptagas med lägre belopp än 935,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till in-
skrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., nu 1,000,000
kronor, med 65,000 kronor till 935,000 kronor.

C. Undervisning, understöd, expenser m. m.

Undervis-
nings- och
gymnastik-
materiel samt
undervis-
ningsanstalter
och utbild-
ningskurser.

13:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19) att öka ordinarie
reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt under-
visningsanstalter och utbildningskurser, nu 887,000 kronor, med 13,000 kronor
till 900,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 23—30 av åberopade statsråds-
protokollet.

[19.]

Medelsbehovet för undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervis-
ningsanstalter och utbildningskurser har för budgetåret 1927—1928 beräknats
till sammanlagt 907,000 kronor. För täckande av detta behov har i riksstaten
å det ordinarie undervisningsanslaget upptagits ett belopp av 887,000 kronor,
under det att det återstående erforderliga beloppet, 20,000 kronor, ansetts
kunna tagas i anspråk av förefintlig odisponerad reservation å den till ar-
tilleri- och ingenjörhögskolans förfogande ställda delen av nämnda anslag.

Titel I, undervisningsmateriel, för budgetåret 1927—1928 upptagen med
78,075 kronor, har för nästkommande budgetår, i enlighet med förut till-
lämpad beräkningsgrund eller 0.9 öre för man och dag, nu upptagits med
(7,738,000 \times 0.009 =) 69,642 kronor.

Beträffande titel II, de fasta undervisningsverken, har ifrågasatts en höjning
från 427,745 kronor till 483,395 kronor, bl. a. föranledd av en höjning av
anslagsposterna för infanteriskjutskolan och underofficersskolan. I anslags-
posten till infanteriskjutskolan ha inberäknats erforderliga medel även för
sådana kurser, som hittills bekostats av extra anslag.

Under titel III, särskilda skolor och utbildningskurser samt oförutsedda
behov, hava beräknats medel till enahanda belopp som för innevarande
budgetår eller 401,180 kronor.

I enlighet med vad nu anförts, skulle medelsbehovet under ordinarie under-
visningsanslaget för budgetåret 1928—1929 beräknas sålunda:

Titel I	kronor	69,642:—
Titel II	»	483,395:—
Titel III	»	401,180:—
			<hr/>
		Summa kronor	954,217:—

Med hänsyn till å anslaget förefintliga reservationer har departements-
chefen emellertid ansett, att icke hela detta belopp behöver upptagas å riks-
staten, utan har det synts vara tillräckligt att för ifrågavarande ändamål
anvisa en summa av 900,000 kronor.

Vid beräkandet av erforderliga medel vid infanteriskjutskolan har förutsetts, att samtliga de ordinarie utbildningskurser, som enligt 1925 års härordningsbeslut avsetts att tillhöra skjutskolans utbildningsprogram, skulle under nästkommande budgetår kunna försöksvis förläggas till Rosersberg. Då emellertid, enligt vad utskottet numera inhämtat, två av ifrågavarande kurser, nämligen kulsprutekurs för subalternofficerare ur infanteriet samt kurs i skjutning och eldstrid för underofficerare, med hänsyn till förlägningsförhållandena och övningsmöjligheterna å Rosersberg sannolikt icke komma att kunna anordnas därstädes under nämnda budgetår, synes möjlighet böra lämnas öppen för dessa kursers förläggande å annan plats.

*Utskottets
yttrande.*

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, nu 887,000 kronor, med 13,000 kronor till 900,000 kronor.

14:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning rörande anslaget för befrämjande av den andliga vården vid armén (punkt 21) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

*Befrämjande
av den
andliga
vården vid
armén.*

anmäla.

[21.]

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22) dels till det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 440,000 kronor,

*Frivilliga
skytte-
väsendets
befrämjande.*

dels ock medgiva, att till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, må från förefintliga reservationer under extra anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande under år 1928 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma år äro eller kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

[22.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 33—38 av åberopade statsrådsprotokollet.

Under en följd av år har riksdagen anvisat anslag till det frivilliga skytteväsendets befrämjande. För vart och ett av budgetåren 1923—1928 har ifrågavarande anslag i riksstaten upptagits med 500,000 kronor.

Sedan skytteförbundens överstyrelse inkommit med förslag till fördelning av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, slutande¹ å ett belopp av endast 470,000 kronor, därvid understöd av statsmedel icke ifrågasattes till skyttar i åldern 12—15 år, samt arméförvaltningens artilleri- och civila departement avgivit infordrat yttrande i ämnet, fastställde Kungl. Maj:t genom brev den 5 augusti 1927 följande plan för användandet av ifrågavarande anslagsmedel:

Överstyrelsen:

Till reseersättning åt ledamöterna i skytteförbundens överstyrelse och dess verkställande utskott	kronor	8,000: —	
» reseersättning åt ledamöterna i överstyrelsens verkställande utskott vid inspektionsresor	»	1,000: —	
» arvoden, hyra m. m.	»	27,800: —	kronor 36,800: —

Skytteförbunden:

Till reseersättning åt Kungl. Maj:ts ombud i skytteförbundens styrelser	kronor	8,000: —	
» arvoden åt skytteförbundens sekreterare	»	20,800: —	
» omkostnader för allmänna tävlings-skjutningars anordnande	»	18,200: —	
» pris vid tävlingsskjutningar	»	45,000: —	
» understöd för fältmässigt anordnade tävlingar	»	20,000: —	
» bidrag för hållande av föredrag	»	6,000: —	
» Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens skytteförbund såsom extra understöd	»	4,000: —	kronor 122,000: —

Skytteföreningarna:

Till ammunitionsunderstöd att utgå:
 för skjutning med skarp ammunition under budgetåret 1927—1928, upptaget för ett beräknat antal av 78,000 anslagsberättigade skyttar över 15 års ålder med 1 krona 50 öre för varje skytt, förslagsvis

kronor 117,000: —

Till årsunderstöd att utgå:
 till pris vid tävlingsskjutningar samt till arvoden åt instruktörer och andra omkostnader för verksamhetens utövande under budgetåret 1927—1928, upptaget för ett beräknat antal av 78,000 anslagsberättigade skyttar över 15 års ålder med 2 kronor för varje skytt, förslagsvis

» 156,000: —

» anskaffande av skyttemärken, riksmedaljer och diplom, förslagsvis

» 9,000: —

» understöd åt under budgetåret 1927—1928 nybildade skytteföre-

ningar, att utgå med högst 100 kronor till varje förening, förslagsvis

kronor 2,000:— kronor 284,000:—

Återstoden av anslaget att jämte behållningen från föregående budgetår samt möjligen blivande överskott å förestående anslagstitlar användas:

till en riksskyttetävling i Norrland..... kronor 8,000:—

till en riksfältskjutning på skidor..... » 4,000:—

» anordnande av den sedvanliga tävlingsskjutningen i Stockholm för skolungdom » 3,000:—

» understöd för ordnande av skjutbanor, till ersättning för bestyret för utlåning av gevär samt till bestridande av sådana av den frivilliga skytterörelsen föranledda utgifter, vartill Kungl. Maj:t i särskilda fall lämnar medgivande

» 12,200:— kronor 27,200:—

Summa kronor 470,000:—

Departementschefen har anfört, att jämväl för nästkommande budgetår medel syntes böra ställas till förfogande för understöd åt det frivilliga skytteväsendet samt att han funnit sig i sådant hänseende böra föreslå ett statsunderstöd å samma belopp, som för innevarande budgetår ställts till skytterörelsens disposition, eller 470,000 kronor. Vid sådant förhållande och då, såsom av den förut lämnade redogörelsen framginge, 30,000 kronor av det utav riksdagen för innevarande budgetår anvisade anslaget äro odisponerade, syntes anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande böra i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptagas med (470,000—30,000=) 440,000 kronor.

Därjämte har, i likhet med vad som tidigare ägt rum, begärts medgivande att av reservationerna å anslaget utbetala dyrtidstillägg åt viss å skytteförbundets överstyrelses expedition anställd personal.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagens må

a) till det *frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 440,000 kronor,

b) medgiva, att till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, må från förefintliga reservationer under extra anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande under år 1928 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma år äro eller kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Utskottets
yttrande.

Motion om
anslag till en
förberedande
militär utbild-
ningskurs för
skolungdom.

16:o) Uti en inom andra kammaren av herr *A. I. Anderson i Linköping m. fl.* väckt motion, nr 151, har hemställts, att riksdagen ville för budgetåret 1928—1929 bevilja ett extra anslag av 52,000 kronor i och för bestridande av kostnaderna för en förberedande militär utbildningskurs åt skolungdom, avseende förberedelse till reservofficersutbildning och anordnad på frivillighetens väg på ferietid.

Beträffande ifrågavarande förslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

Skriv-
materialier
och expenser.

[23.]

17:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) att dels, med utslutande ur riksstaten av ordinarie reservationsanslagen till skrivmaterialier, expenser m. m. och till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, i riksstaten uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Skrivmaterialier och expenser, reservationsanslag»,

dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 500,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 38—43 av åberopade statsrådsprotokollet.

Motion.

Vidare har uti en inom andra kammaren av herr *J. W. Mårtensson* väckt motion, nr 54, hemställts, att riksdagen måtte besluta, att rullföringsexpeditionerna skola förläggas till lämpliga lokaler inom kasernetablissemmenten å alla de platser, där detta utan större olägenheter kan göras, samt att det föreslagna beloppet till hyra m. m. för rullföringsexpeditionerna minskas med erforderligt belopp.

I fråga om de skäl motionären anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Under fjärde huvudtiteln, avdelning Lantförsvaret, finnas för närvarande upptagna två ordinarie anslag, vilka tillgodose behov av enahanda slag, nämligen anslaget till *skrivmaterialier, expenser m. m. (expensanslaget)* avsett till bestridande av expensutgifter vid verk, staber och sådana expeditioner, som icke tillhöra truppförbanden, samt anslaget till *skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden*, avsett till bestridande av expensutgifter vid truppförband och fördelningsvis anordnade skolor.

Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att ifrågavarande båda anslag sammanslås till ett anslag.

Ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser m. m. har i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptagits med 355,500 kronor. Nämnda belopp har fördelats på följande sätt mellan de tre olika titlarna under anslaget:

Titel I.	Skrivmaterialier, expenser m. m. vid verk och staber m. fl.	kronor 241,220: —
Titel II.	Hyra, telefonabonnemang och vissa skrivmaterialier vid rullföringsexpeditionerna	» 74,200: —
Titel III.	Oförutsedda expensbehov samt för centralupphandling	» 40,080: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>355,500: —</u>

Medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden har för innevarande budgetår beräknats till 320,000 kronor. För täckande av detta belopp har å riksstaten under anslaget upptagits ett belopp av 300,000 kronor, under det att återstoden ansetts kunna tagas i anspråk av å anslaget förefintliga reservationer. De sålunda tillgängliga medlen hava fördelats på följande sätt mellan de två olika titlarna under anslaget:

Titel I.	Skrivmaterialier m. m.	kronor 260,181: 25
Titel II.	Oförutsedda expensbehov	» 59,818: 75
	<u>Summa kronor</u>	<u>320,000: —</u>

För de medelsbehov, som avsetts att tillgodoses av ifrågavarande båda anslag, hava sålunda beräknats sammanlagt 675,500 kronor.

Det nya anslaget, vars benämning enligt arméförvaltningens förslag lämpligen borde bli »Skrivmaterialier och expenser», har av ämbetsverket beräknats sålunda:

Titel I.	Expenser vid verk, staber m. fl.	kronor 237,875: —
» II.	» vid truppförbanden m. fl.	» 222,075: —
» III.	» m. m. vid rullföringsexpeditionerna	» 81,200: —
» IV.	Oförutsedda expensbehov	» 58,850: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>600,000: —</u>

I ärendet har departementschefen anfört följande:

»I enlighet med arméförvaltningens hemställan synes mig det nya anslaget böra benämnas »Skrivmaterialier och expenser». Mot arméförvaltningens förslag i avseende å anslagets uppställning samt titelrubrikerna under det samma har jag icke funnit anledning till någon erinran.

På sätt av arméförvaltningen föreslagits, torde de reservationer, som vid utgången av budgetåret 1927—1928 förefinnas å de nuvarande expens- och skrivmaterielanslagen, få överföras till det nya anslaget.

Vid den granskning jag underkastat arméförvaltningens förslag till beräkning av utgifterna å anslaget för budgetåret 1928—1929 har jag kommit till den uppfattningen, att medelsbehovet bör kunna icke oväsentligt reduceras under den av ämbetsverket föreslagna anslagssumman. På grund härav och med hänsyn jämväl till de reservationer, som kunna beräknas komma att förefinnas å de nuvarande anslagen vid utgången av budgetåret 1927—1928, torde det nya anslaget i riksstaten för nästkommande budgetår icke behöva

upptagas till högre belopp än 500,000 kronor. Jag förutsätter, att en ingående detaljgranskning av de olika expeditionernas medelsbehov framdeles kommer att äga rum i samband med fastställande av stat för anslaget.»

Utskottets
yttrande.

Vad sålunda av departementschefen anförts, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Det motionsvis framförda yrkandet om rullföringsexpeditionernas inrymmande i kasernetablissemangen, där så kunde ske, har synts utskottet vara värt beaktande, och har utskottet därför ansett sig böra föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning i vad mån rullföringsexpeditionerna kunna på detta sätt inrymmas eller eljest beredas lokaler i kronan tillhöriga fastigheter.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a), med uteslutande ur riksstaten av ordinarie reservationsanslagen till skrivmaterialier, expenser m. m. och till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, i riksstaten uppföra ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Skrivmaterialier och expenser, reservationsanslag»,

b) under detta anslag anvisa ett belopp av 500,000 kronor,

c), i anledning av herr Mårtensons förevarande motion, II: 54, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda frågan om rullföringsexpeditionernas inrymmande i kasernetablissemangen eller eljest i kronan tillhöriga fastigheter.

Trycknings-
kostnader.

18:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24) hemställer utskottet,

[24.]

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 250,000 kronor, med 15,000 kronor till 235,000 kronor.

General-
stabens över-
siktsskarta över
Sverige.

19:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) hemställer utskottet,

[25.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för underhåll av *generalstabens översiktsskarta över Sverige* i skalan 1:400,000 för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 7,400 kronor.

Konservering
av vissa
samlingar
i krigsarkivet.

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26) att för konservering av vissa samlingar i krigsarkivet för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

[26.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 46—48 av åberopade statsrådsprotokollet.

Sedan chefen för generalstaben hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för konservering av krigsarkivets kart- och aktsamlingar anvisa ett belopp av 102,000 kronor att utgå under sex år med 17,000 kronor årligen, samt arméförvaltningen yttrat sig i ärendet, har departementschefen anfört följande:

»Av chefens för generalstaben framställning synes mig framgå, att fara föreligger för att de i krigsarkivet befintliga äldre kart- och aktsamlingarna skola lida obotlig skada, om icke åtgärder vidtagas för deras konservering. Med hänsyn till det historiska värde, som dessa samlingar otvivelaktigt äga anser jag mig därför böra tillstyrka, att medel ställas till förfogande för utförande av erforderliga konserveringsarbeten. Emellertid torde dessa arbeten utan allt för stora olägenheter kunna bedrivas i en något långsammare takt än generalstabschefens förslag förutsätter, och synes medelsanvisningen för nästkommande budgetår kunna begränsas till 12,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må för *konservering av vissa samlingar i krigsarkivet* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27) att för fortsatta arbeten å verket »Sveriges krig åren 1611—1648» för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 48—55 av åberopade statsrådsprotokollet.

Fortsatta arbeten å verket »Sveriges krig åren 1611—1648».

[27.]

Vidare har uti en inom första kammaren av herr C. G. Hammarskjöld väckt motion, nr 128, hemställts, att riksdagen måtte för fortsatta arbeten å verket »Sveriges krig åren 1611—1648» för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Motion.

I fråga om de skäl motionären anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

För arbetena å ifrågavarande krigshistoriska verk hava under loppet av åren 1921—1924 av statsmedel utbetalats betydande belopp, tillhoppa 77,000 kronor. Den för arbetets slutförande ytterligare erforderliga summan skulle enligt den ursprungligen uppgjorda kostnadsplanen utgöra 91,000 kronor.

Då det givetvis vore av stor betydelse, att detta verk, på vilket redan så avsevärda kostnader nedlagts, fullbordades, borde enligt departementschefens mening härför behövligen medel ställas till förfogande. Departementschefen förutsatte härvid, att arbetet bedreves så, att utgifterna i möjligaste mån begränsades.

För budgetåret 1928—1929 har generalstabschefen beräknat medelsbehovet till 30,000 kronor. Arméförvaltningen, som ansett sig böra avstyrka ett av

generalstabschefen i annat sammanhang framlagt förslag om inrättande av en krigsarkivrådsbefattning, har till denna summa lagt ett belopp av 10,000 kronor för avlönande av en vid krigshistoriska avdelningen tillfälligtvis anställd civil historiker. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har däremot ifrågasatt, att sistnämnda belopp borde ställas till generalstabschefens förfogande för att med större frihet i mån av behov användas till arvoden åt en eller flera civila vetenskapsmän, som kunde behöva tagas i anspråk för vissa forskningsuppgifter. För egen del ansåge departementschefen det av akademien angivna förfaringssättet vara att föredraga, men funne sig emellertid icke kunna för nästkommande budgetår tillstyrka större sammanlagd medelsanvisning för här ifrågavarande ändamål än 30,000 kronor. I vilken utsträckning möjlighet kunde komma att förefinnas att inom ramen av detta anslagsbelopp disponera medel för anlåtande av civila forskare, syntes departementschefen icke nu kunna bedömas, utan borde denna fråga lämnas öppen.

Utskottets
yttrande.

I likhet med vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien samt departementschefen synes det utskottet lämpligt, att civila vetenskapsmän anlitas vid författandet av vissa delar av ifrågavarande arbete och att detta sker efter särskilda uppgörelser med härför lämpliga personer mot ersättning, bestämd med hänsyn till det utförda arbetet. Då dylikt arbete i någon större omfattning icke torde kunna bliva färdigt under budgetåret 1928—1929, lärer någon ökning av det utav Kungl. Maj:t föreslagna anslaget icke behöva av denna anledning ske för nämnda budgetår. Utskottet har därför icke ansett skäl föreligga att tillstyrka den av motionären begärda anslagsökningen.

Vid bedömandet av förevarande anslagskrav har utskottet utgått från att den för arbetet i dess helhet uppgjorda planen och kostnadsberäkningen, erforderlig ersättning åt civila vetenskapsmän däri ej inbegripen, skall komma att visa sig hållbar.

Utskottet hemställer,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å den av herr Hammarskjöld väckta motionen (I:128), i vad densamma skiljer sig från Kungl. Maj:ts framställning, må för *fortsatta arbeten å verket »Sveriges krig åren 1611—1648»* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

22:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28) att för utarbetande av krigskollegii historia för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 55—57 av åberopade statsrådsprotokollet.

Kostnaderna för utarbetande av ifrågavarande verk, vilket avses att föreligga färdigt vid 300 års jubileet av krigskollegii tillkomst, hava av arméförvaltningen beräknats till 25,000 kronor, avsedda att fördelas med 10,000

Utarbetande
av krigs-
kollegii
historia.

[28.]

kronor på vardera av budgetåren 1928—1929 och 1929—1930 samt med 5,000 kronor på budgetåret 1930—1931, vartill komma de erforderliga tryckningskostnaderna, beräknade till 12,000 kronor.

Kungl. Maj:t har nu äskat anslag för bestridande av de för nästkommande budgetår beräknade kostnaderna.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *utarbetande av krigskollegii historia* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

D. Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.

23:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29) att minska ordinarie förslagsanslaget till mathållning, nu 8,849,000 kronor med 1,653,000 kronor till 7,196,000 kronor. Mathållning.
[29.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 58—69.

För budgetåren 1923—1926 beräknades medelsbehovet under ordinarie förslagsanslaget till mathållning efter en dagskostnad av 80 öre för varje man och för budgetåret 1926—1927 efter 90 öre för varje man.

Sedan riksdagens revisorer i sin berättelse om verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för budgetåret 1924—1925 anmärkt, att anslaget till arméns mathållning under de senaste räkenskapsåren avsevärt överskridits, samt framhållit angelägenheten av att grunderna för anslagets uppskattande underkastades en fullständig omarbetning för ernående av bättre överensstämmelse mellan beräknade och verkliga kostnader, anförde arméförvaltningen i sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928, att frågan om grunderna för mathållningsanslagets beräkning av ämbetsverkets intendentsdepartement gjorts till föremål för en ingående utredning med därtill hörande statistisk undersökning, för vilken räkenskapsmaterialet för budgetåren 1923—1926 tjänat som underlag. Resultatet av denna utredning hade sammanförts å en vid skrivelsen fogad tablå, av vilken bland annat framginge, att dagskostnaden i medeltal för de tre budgetåren varit för proviant å förläggningssorten 85.81 öre och för övriga mathållningskostnader 20.5 öre. Vid beräkningen av anslaget till arméns mathållning borde alltså till den uppskattade kostnaden för proviant å förläggningssorten läggas ett belopp av 20,5 öre för bestridande av vissa årligen återkommande kostnader, nämligen för proviant utom förläggningssorten, under transporter och vissa övningar, för sjukföda, för de centrala magasinens drift m. m. ävensom för av intendentsdepartementet direkt bestrida utgifter. Då ämbetsverket ansåge sig böra beräkna kostnaden för proviant å förläggningssorten eller med andra ord normalportionspriset för budgetåret 1927—1928 till 84,5 öre, borde följ-

aktligen den totala portionskostnaden för armén för nämnda budgetår beräknas till (84,5 + 20,5 =) 105 öre för man och tjänstgöringsdag.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t yttrade föredragande departementschefen, bland annat, att mathållningsanslaget, därest anslagsbeloppet skulle motsvara de verkliga utgifterna, borde beräknas efter en avsevärt högre dagskostnad än den, som lagts till grund för anslagsberäkningen för budgetåret 1926—1927, men att, i betraktande av att livsmedelsprisen visade en något sjunkande tendens, man torde kunna stanna vid ett belopp av 1 krona 2 öre för man och dag.

Med tillämpning av sistnämnda beräkningsgrund upptogs anslaget i riksstaten för budgetåret 1927—1928 med 8,849,000 kronor.

I sin skrivelse den 2 april 1927 (nr 4 A) i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1927—1928 under riksstatens fjärde huvudtitel framhöll riksdagen, att portionspriset vid truppförbanden under de senaste åren enligt en av arméförvaltningens intendentsdepartement verkställd utredning undergått en betydande stegring. Sålunda hade den verkliga kostnaden per man och tjänstgöringsdag för proviant å förläggningssorten under budgetåret 1923—1924 uppgått till 82,65 öre, under budgetåret 1924—1925 till 85,90 öre och under budgetåret 1925—1926 till 88,88 öre. Då livsmedelspriserna utvisade en fortlöpande sänkning från och med år 1923, hade det synts riksdagen anmärkningsvärt, att proviantkostnaderna å förläggningssorterna på detta sätt stegrats. Det förefölle riksdagen, som om en undersökning vore påkallad för utrönande av orsakerna till detta förhållande samt vilka åtgärder eventuellt borde vidtagas för att hålla ifrågakvarande pris vid en nivå, som motsvarades av de allmänna livsmedelspriserna. Riksdagen ansåge sig därför böra framhålla önskvärdheten av att en dylik undersökning verkställdes.

I anledning av detta riksdagens uttalande har arméförvaltningens intendentsdepartement verkställt en ingående utredning rörande grunderna för mathållningsanslagets beräkning (sid. 59—64), varjämte samma departement och sjukvårdsstyrelsen framlagt förslag till ny normalportionsstat för armén. Denna portionsstat har den 18 november 1927 blivit av Kungl. Maj:t fastställd att försöksvis tillämpas tillsvidare från och med ingången av år 1928.

Departementschefen har anfört följande:

»Vad angår riksdagens uttalande rörande den under budgetåren 1923—1926 inträffade stegringen av portionspriset vid armén, synes mig intendentsdepartementets utredning i ämnet hava givit en nöjaktig förklaring till det av riksdagen påvisade förhållandet. Enligt vad av myndigheterna framhållits, torde tillämpningen av den nya normalportionsstaten komma att i viss mån främja det av riksdagen berörda önskemålet om bättre inbördes överensstämmelse mellan arméns proviantkostnader och livsmedelsprisen i den allmänna marknaden.

I anslutning till vad arméförvaltningen anfört beträffande försök med utbyte av militär handräckningspersonal mot civil personal i matinrättningarna, tillika omfattande prövning av s. k. individuell utspisning, vill jag erinra om

att liknande försök som de vid Upplands regemente pågående jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 28 oktober 1927 igångsatts vid Skånska kavalleriregementet och Norrlands artilleriregemente i syfte att utröna, huruvida ett gynnsamt resultat av berörda system kan ernås jämväl vid mindre truppförband, tillhörande andra truppslag än infanteriet. De av försöken föranledda kostnaderna — för så vitt desamma icke utgöras av med vissa naturaförmåner förenade utgifter, vilka gäldas av vederbörliga underhållsanslag — bestridas av lantförsvarets anslag till extra utgifter. Därest ifrågavarande system befinnes böra under nästkommande budgetår tillämpas vid ett större antal truppförband, torde anslaget till extra utgifter icke lämna tillgång till bestridande av därmed förenade särskilda kostnader, utan synas dessa utgifter böra få bestridas av mathållningsanslaget, dock med iakttagande av att kostnaden per utspisad portion därigenom icke må överskrida det för vederbörande truppförband fastställda normalportionspriset.

Vidkommande härefter frågan om medelsbehovet under ordinarie mathållningsanslaget för nästkommande budgetår, har armeförvaltningen i sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1927 föreslagit, att anslaget skulle beräknas på grundval av en dagkostnad av 95 öre för varje man. Dagkostnadsbeloppet synes mig emellertid, bland annat med hänsyn till den utgiftsminskning, som tillämpningen av den nya normalportionsstaten beräknats medföra, kunna nedsättas till 93 öre. Då, såsom förut nämnts, antalet manskapstjänstgöringsdagar för budgetåret 1928—1929 uppskattats till 7,738,000, skulle alltså medelsbehovet under anslaget utgöra $(7,738,000 \times 0.93 =) 7,196,340$ kronor eller, i avrundat tal, 7,196,000 kronor.»

Utskottet, som med tillfredsställelse erfarit, att åtgärder vidtagits för utrönande av lämpligheten vid arméns truppförband av ett system med s. k. individuell utspisning (fri skaffning) ävensom av utbyte utav militär handräkningspersonal mot civil personal i matinrättningarna, uttalar sin förväntan, att de igångsatta försöken fortsättas.

Utskottets
yttrande.

Den verkställda anslagsberäkningen giver icke utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till mathållning, nu 8,849,000 kronor, med 1,653,000 kronor till 7,196,000 kronor.

24:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30) får utskottet — under framhållande av att samma beräkningsgrunder som tidigare tillämpats beträffande arméns munderingsanslag även kommit till användning vid beräkningen av samma anslag för budgetåret 1928—1929 — hemställa,

Munderings-
utrustning.
[30.]

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning, nu 5,010,000 kronor, med 570,000 kronor till 4,440,000 kronor.

Kasernutredning, intendenturfordon m. m.
[31.]

25:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31) hemställer utskottet, att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m., nu 1,472,000 kronor, med 272,000 kronor till 1,200,000 kronor.

Bränsle-anslaget.
[32.]

26:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32) att dels i riksstaten upptaga anslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt såsom förslagsanslag, dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 2,535,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 73—78.

Arméförvaltningen har föreslagit, att bränsleanslaget, vilket för närvarande har reservationsanslags natur, i stället skulle uppföras såsom förslagsanslag ävensom att dess belopp skulle bestämmas till 2,735,000 kronor.

Departementschefen har i anledning av detta förslag anfört följande:

»Vad först angår frågan om bränsleanslagets natur, synes mig arméförvaltningen hava anfört goda skäl för sitt förslag om förändring av anslaget till förslagsanslag. Såsom av ämbetsverket framhållits, är det med hänsyn såväl till de klimatiska förhållandena som till växlingarna i prisen på bränslematerialierna synnerligen svårt att på förhand noggrant beräkna medelsbehovets storlek. Därest anslaget bibehålles såsom reservationsanslag, måste man, för att säkerställa sig mot varje överskridande av detsamma, vid uppskattandet av medelsbehovet alltid räkna med eventuella höjningar i å-prisen ävensom med en bränsleåtgång som överstiger den normala. Erhåller däremot anslaget karaktär av förslagsanslag, kan medelsanvisningen begränsas till ett belopp, som motsvarar de genomsnittliga kostnaderna, och den merutgift, som under ett år till äventyrs måste ersättas av kassafonden, kompenseras av de besparingar, som ett annat år tillgodoföras nämnda fond. De till vederbörande myndigheters och truppförbands förfogande ställda anslagsposterna böra givetvis icke erhålla förslagsanslags natur.

Vidkommande härefter det för budgetåret 1928—1929 erforderliga anslagsbeloppet, har detsamma — under förutsättning att anslaget ändras till förslagsanslag samt att den vid utgången av nu löpande budgetår förefintliga reservationen får disponeras under nästa budgetår — av arméförvaltningen beräknats till 2,735,000 kronor. Tages hänsyn jämväl till värdet av de bränslekvantiteter, som ganska beräknas förefintliga vid nästa budgetårsskifte, torde emellertid anslagssumman kunna nedbringas till 2,535,000 kronor.»

Utskottets yttrande.

Utskottet, som av departementschefens yttrande funnit, att oaktat anslaget avsetts att erhålla förslagsanslags natur, till de särskilda truppförbandens och myndigheternas förfogande skulle ställas begränsade belopp, har med hänsyn härtill funnit sig kunna tillstyrka förslaget om förändring av anslagsbeteckningen. Förslaget i avseende å anslagets belopp giver icke utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) i riksstaten upptaga anslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt såsom förslagsanslag,

b) under detta anslag anvisa ett belopp av 2,535,000 kronor.

27:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33) rörande ordinarie re- *Remontering.*
servationsanslaget till remontering kommer utskottet att framdeles under [33.]
riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen
anmäla.

28:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34) att minska ordinarie *Furagering.*
förslagsanslaget till furagering, nu 4,035,000 kronor, med 1,022,000 kronor [34.]
till 3,013,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 84—86.

Furageringsanslaget, som för budgetåret 1927—1928 beräknats efter ett
rationspris av 1 krona 38 öre för dag, har ansetts för budgetåret 1928—1929
kunna upptagas med utgångspunkt från ett rationspris av 1 krona 34 öre
för dag.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot sättet för anslagets *Utskottets*
beräkning. yttrande.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till fura-
gering, nu 4,035,000 kronor, med 1,022,000 kronor, till 3,013,000
kronor.

29:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35) att till bestridande *Engångs-*
av *engångskostnader* för *anskaffning av motormateriel för trängen* för budget-
året 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 242,000 kronor. *för an-*
skaffning av
motormateriel
för trängen.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 86—89.

Anslaget är avsett för uppsättande av ett bilkompani vid Norrlands träng- *[35.]*
kår och har beräknats för följande anskaffningar:

2 personautomobiler à kronor 8,000: —	kronor	16,000: —
3 lätta lastbilar à kronor 3,500: —	»	10,500: —
12 medeltunga lastbilar à kronor 13,500: —	»	162,000: —
5 motorcyklar med sidvagn à kronor 2,400: —	»	12,000: —
4 » utan » » 1,600: —	»	6,400: —
Maskin- och verktygsutrustning för bilreparationsverkstad	»	30,000: —
Utrustning för en verkstadsbil	»	3,000: —
1 snöplog	»	1,800: —
5 par motorskidor à kronor 60: —	»	300: —

Summa kronor 242,000:—

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av motormateriel för trängen* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 242,000 kronor.

Anskaffning,
underhåll och
drift av
motorfordon.

30:o) Kungl. Maj:tt har föreslagit riksdagen (punkt 36) dels i riksstaten uppföra ett ordinarie anslag, benämnt »Anskaffning, underhåll och drift av motorfordon, reservationsanslag», dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 325,000 kronor.

[36.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 89—95.

Arméförvaltningen har gjort framställning om att för ifrågavarande ändamål måtte upptagas ett ordinarie reservationsanslag, beräknat på följande sätt:

för nyanskaffning av lastbilar, avsedda för ekonomikörslor, samt personbilar och motorcyklar, tilldelade staber och truppförband m. fl.	kronor 108,000:—
för underhåll och drift av personbilar, tilldelade staber och truppförband m. fl.	» 50,000:—
för underhåll och drift av i trängens bilkompanier ingående motorfordon	» 335,000:—
	<hr/>
	Summa kronor 493,000:—

Departementschefen har anfört följande:

»Vad först angår den av arméförvaltningen till 108,000 kronor beräknade anslagsposten för nyanskaffning av lastbilar, avsedda för ekonomikörslor, samt personbilar och motorcyklar för vissa staber och truppförband m. fl., har jag icke funnit anledning till annan erinran mot anslagsäskandet i denna del, än att det antal personbilar, som avses att nyanskaffas, synes mig kunna reduceras från fyra till tre, varigenom anslagsposten kan minskas till, i avrundat tal, 98,000 kronor.

För underhåll och drift av personbilar, tilldelade staber och truppförband m. fl., torde i överensstämmelse med arméförvaltningens förslag böra beräknats 50,000 kronor eller samma belopp, som under en följd av år anvisats för berörda ändamål.

På sätt arméförvaltningen föreslagit, torde erforderliga medel för underhåll och drift av motorcyklar böra anvisas under anslaget till truppförbandens övningar. — — — — —

Vidkommande slutligen anslagsbehovet för underhåll och drift av i trängens bilkompanier ingående motorfordon m. m., har detsamma av arméförvaltningen beräknats för fyra bilkompanier. Därest, såsom av mig under nästföregående punkt föreslagits, anskaffningen av motormateriel för trängen under nästkommande budgetår begränsas till att avse endast ett bilkompani, synes medelsanvisningen för bestridande av här ifrågavarande drifts- och underhållskostnader kunna inskränkas till vad som i sådant hänseende erfordras för nämnda kompani samt för det redan uppsatta. Berörda kost-

nader torde, med iakttagande av de utav arméförvaltningen tillämpade beräkningsgrunderna i fråga om driv- och smörjmedel, böra uppskattas sålunda:

för underhåll av 46 bilar à kr. 1,000: —	kronor	46,000: —
» » » 20 motorcyklar à kr. 350: —	»	7,000: —
» drift av 46 bilar à kr. 1,950: —	»	89,700: —
» » » 20 motorcyklar à kr. 1,000: —	»	20,000: —
» övriga omkostnader	»	14,000: —
Summa kronor			176,700: —

I vad mån övningar med förhyrda motorfordon må kunna bedrivas vid de trängkårer, vilkas bilkompanier icke blivit uppsatta, torde, såsom under nästföregående punkt antytts, få bero av tillgången å härför disponibla besparingar under övningsanslaget.

Medelsanvisningen under här förevarande anslag skulle alltså utgöra tillhoppa (98,000 + 50,000 + 176,700 =) i runt tal 325,000 kronor. Anslaget torde i riksstaten böra uppföras såsom ordinarie reservationsanslag.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i riksstaten uppföra ett ordinarie anslag, benämnt »Anskaffning, underhåll och drift av motorfordon, reservationsanslag»,

b) under detta anslag anvisa ett belopp av 325,000 kronor.

31:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37) hemställer utskottet,

att riksdagen må i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor.

Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel

[37.]

32:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38) att minska ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, nu 1,450,000 kronor, med 50,000 kronor till 1,400,000 kronor.

Truppförbandens övningar.

[38.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid 96—110.

Medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar har för innevarande budgetår beräknats sålunda:

Titel	I. Hästlega	kronor	456,055: —
»	II. Befälsövningar	»	115,000: —
»	III. Vinterövningar	»	261,000: —
»	IV. Truppförbandens övriga övningar	»	872,709: —
»	V. Frivilliga övningar med landstormen	»	50,000: —
Summa kronor				1,754,764: —

Med hänsyn till å anslaget förefintliga reservationer har emellertid medels-

anvisningen å riksstaten för innevarande budgetår begränsats till 1,450,000 kronor.

I anslagsberäkningen för budgetåret 1928—1929 har, förutom nyss angivna titlar, upptagits en anslagstitel för övningar med infanteri i Karlskrona och Vaxholms fästningar. Medelsbehovet för nämnda budgetår har av Kungl. Maj:t beräknats på följande sätt.

Titel I.	Hästlega.....	kronor	377,000:—
Titel II.	Befälsövningar	»	96,500:—
Titel III.	Vinterövningar	»	261,000:—
Titel IV.	Truppförbandens övriga övningar	»	904,000:—
Titel V.	Övningar med infanteri i Karlskrona och Vaxholms fästningar.....	»	50,000:—
Titel VI.	Frivilliga övningar med landstormen	»	50,000:—
			Summa kronor 1,738,500:—

På grund av de avsevärda reservationer, som förefinnas å anslaget, har emellertid medelsanvisningen å riksstaten för budgetåret ansetts kunna begränsas till 1,400,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka, vad Kungl. under denna punkt föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, nu 1,450,000 kronor, med 50,000 kronor till 1,400,000 kronor.

Luftförsvars-
övningar.

[40.]

33:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40) hemställer utskottet, att riksdagen må, i liket med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för anordnande av *luftförsvarsövningar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 36,000 kronor.

E. Sjukvård m. m.

Sjuk- och
veterinärvård
m. m.

[41.]

34:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41) och under framhållande av att förevarande anslag beräknats efter förut tillämpade grunder, får utskottet hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m., nu 653,000 kronor, med 98,000 kronor till 555,000 kronor.

Arméns bak-
teriologiska
laboratorium.

[42.]

35:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42) hemställer utskottet, att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av kostnaderna för *arméns bakteriologiska laboratorium* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

- 36:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43) hemställer utskottet, att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till befrämjande av det *frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor. *Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.*
[43.]
- 37:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44) hemställer utskottet, att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor. *Engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel.*
[44.]
- 38:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45) hemställer utskottet, att riksdagen må medgiva, att för anordnande av kök inom garnisonssjukhuset i Linköping må tagas i anspråk dels återstående odisponerade medel, 12,853 kronor 24 öre, av det för anskaffande av sjukhusinventarier m. m. utav 1921 års riksdag å extra stat för år 1922 anvisade reservationsanslag av 77,000 kronor, dels ett belopp av 2,906 kronor 76 öre av ordinarie reservationsanslaget till arméns sjuk- och veterinärvård m. m. *Anordnande av kök inom garnisonssjukhuset i Linköping.*
[45.]
- 39:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46) hemställer utskottet, att riksdagen må medgiva, att av förefintlig behållning å det utav 1920 års riksdag å extra stat för år 1921 anvisade reservationsanslag av 75,000 kronor för uppförande av en desinfektionsanstalt i Boden ett belopp av högst 35,000 kronor må tagas i anspråk för uppförande av en byggnad för smittrening m. m. i Boden. *Byggnad för smittrening i Boden.*
[46.]

F. Vapen och ammunition.

- 40:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 47) att minska ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., nu 5,271,000 kronor, med 649,200 kronor till 4,621,800 kronor. *Vapenanslaget.*
[47.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 121—126 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 5,271,000 kronor. Anslagsbehovet har beräknats sålunda:

Titel I.	Artillerimateriel	kronor	597,000:—
Titel II.	Artilleriammunition	»	1,530,000:—
Titel III.	Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser	»	62,500:—
Titel IV.	Handvapen och kulsprutemateriel m. m.	»	438,500:—
Titel V.	Handvapen- och kulspruteammunition m. m.	»	2,340,000:—
Titel VI.	Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.	»	153,000:—
Titel VII.	Till artilleridepartementets förfogande för den industriella krigsberedskapen, för experiment och försök samt till oförutsedda utgifter	»	150,000:—
			Summa kronor 5,271,000:—

I bilaga (nr 1:18) till 1925 års försvarsutskotts utlåtande nr 1 har ordinarie vapenanslaget efter genomförd omorganisation av lantförsvaret beräknats på följande sätt:

Titel I.	Artillerimateriel	kronor	485,000:—
Titel II.	Artilleriammunition	»	1,160,000:—
Titel III.	Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser	»	62,500:—
Titel IV.	Handvapen och kulsprutemateriel m. m.	»	328,000:—
Titel V.	Handvapen- och kulspruteammunition	»	2,251,500:—
Titel VI.	Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.	»	138,000:—
Titel VII.	Till artilleridepartementets förfogande för den industriella krigsberedskapen, för experiment och försök samt till oförutsedda utgifter	»	150,000:—
			Summa kronor 4,585,000:—

För budgetåret 1928—1929 har vapenanslaget av departementschefen beräknats sålunda:

Tit. I. Artillerimateriel.

Underhållskostnader för till övningar utlämnad materiel	kronor	302,800:—	
Förrådkostnader, transporter m. m.	»	250,000:—	kronor 552,800:—

Tit. II. Artilleriammunition.

Skarp ammunition för årets övningar	kronor	900,000:—	
Lös » » » » »	»	60,000:—	
Revidering av äldre ammunition, transporter, provskjutningar m. m.	»	200,000:—	» 1,160,000:—

<i>Tit. III. Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser</i>	»	62,500:—	
---	---	----------	--

Tit. IV. Handvapen och kulsprutemateriel m. m.

Underhållskostnader, 6,400,000 tjänstgöringsdagar à kr. 0,02	kronor	128,000: —	
Vård av till övningar utlämnade kulsprutegevär, kulsprutor och granatkastare	»	50,000: —	
Underhåll och vård av till övningar utlämnade gasmasker	»	75,000: —	
Förrådiskostnader och transporter m. m.	»	150,000: —	kronor 403,000: —

Tit. V. Handvapen- och kulspruteammunition.

13,400,000 6,5 mm. skarpa patroner m/94 à kr. 0,10	kronor	1,340,000: —	
2,000,000 6,5 mm. kammarpatroner m/12 à kr. 0,03	»	60,000: —	
8,000,000 6,5 mm. lösa patroner m/94 à kr. 0,04	»	320,000: —	
2,000,000 6,5 mm. lösa patroner m/14 à kr. 0,06	»	120,000: —	
600,000 9 mm. skarpa pistolpatroner à kr. 0,08	»	48,000: —	
Gevärs- och handgranatmateriel	»	30,000: —	
Lypistolammunition m. m.	»	50,000: —	
Ammunition för granatkastare m. m.	»	125,000: —	
Kavalleriets sprängmedel, transporter, ammunitionens vård m. m.	»	62,500: —	» 2,155,500: —

Tit. VI. Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.

Målskjutningskostnader, 15,400,000 skott med skarpa och kammarpatroner à kr. 0,007	kronor	107,800: —	
Särskild materiel för de nya vapnen	»	10,000: —	
Transporter m. m.	»	20,200: —	» 138,000: —

Tit. VII. Till artilleridepartementets förfogande.

För den industriella krigsberedskapen, för experiment och försök samt till oförutsedda utgifter	»	150,000: —	
			Summa kronor 4,621,800: —

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen framlagda beräkningen av anslaget, hemställer,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., nu 5,271,000 kronor med 649,200 kronor till 4,621,800 kronor.

41:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48) att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,918,800 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 126 och 127 av återopade statsrådsprotokollet.

Engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel.

[48.]

I kostnadsberäkningarna för den nya härordningen hava upptagits vissa engångskostnader för materielanskaffning. Ifrågavarande kostnader hava avsetts att fördelas på en period av tio år. För anskaffning av materiel, stående under artilleridepartementets förvaltning, hava beräknats följande belopp, nämligen:

för luftvärnsmateriel	kronor	1,900,000: —
» kulsprutor och kulsprutegevär	»	7,050,000: —
(därav enligt försvarspropositionen 2,400,000 kronor för kulsprutor och 4,400,000 kronor för kulsprutegevär samt enligt försvarsutskottets beräkningar ytterligare 250,000 kronor för båda materielslagen)		
» gasskydd	»	620,000: —
» motorisering av visst artilleri	»	3,000,000: —
» mät- och observationsmateriel för artilleriet	»	248,000: —
» diverse artillerimateriel	»	400,000: —
» infanteriartilleri	»	150,000: —
» mobiliseringsammunition	»	2,500,000: —
» industriens krigsorganisation	»	2,000,000: —
» meteorologiska instrument för arméns väderlekstjänst	»	120,000: —
» strålkastare för luftvärnsartilleriet	»	500,000: —
» ballongmateriel	»	300,000: —
» stridsvagnar	»	400,000: —
		<hr/>
Summa kronor		19,188,000: —

För budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 har riksdagen berett medel för bestridande av de för dessa budgetår beräknade två tiondelar av omnämnda totalkostnad.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,918,800 kronor.

Anskaffning
av kikarsikten
m. m. för
kulsprutor.

42:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49) att för anskaffning av kikarsikten m. m. för kulsprutor för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 128,500 kronor.

[49.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 127 och 128 av åberopade statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts förslag avser anskaffande av kikarsikten för ett belopp av 66,500 kronor och instrument avsedda för eldgivning under indirekt siktning för ett belopp av 62,000 kronor.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må för *anskaffning av kikarsikten m. m. för kulsprutor* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 128,500 kronor.

43:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 50) att för underhåll av och försök med stridsvagnar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Underhåll av och försök med stridsvagnar.

[50.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 129 och 130 av återopade statsrådsprotokollet.

För underhåll av och försök med stridsvagnar har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor eller samma belopp, som för ändamålet upptagits i kostnadsberäkningarna för 1925 års härordning.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för *underhåll av och försök med stridsvagnar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

44:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51) att för försök med viss artillerimateriel för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Försök med viss artillerimateriel.

[51.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 130—134 av återopade statsrådsprotokollet.

För försök med viss artillerimateriel anvisade nästlidet års riksdag för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 130,000 kronor.

Kostnaderna för dylika försök under budgetåret 1928—1929 hava av arméförvaltningen beräknats till följande belopp, nämligen:

för försök med gasskydd	kronor	15,000:—
» » för motorisering	»	20,000:—
» » med infanteriartilleri	»	35,000:—
» » » handgevärsgranater	»	10,000:—
» » » högeffektlampor i äldre strålkastare	»	25,000:—
» oförutsedda utgifter	»	20,000:—

Summa kronor 125,000:—

Det sålunda för ändamålet beräknade beloppet har av departementschefen ansetts kunna reduceras till 100,000 kronor, vilket belopp av Kungl. Maj:t äskats. Rörande anslaget användning för olika slag av försök med här ifrågavarande materiel har departementschefen ansett, att det borde ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela beslut.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot vad sålunda föreslagits, får hemställa,

att riksdagen må för *försök med viss artillerimateriel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Anskaffning
av eld-
lednings-
instrument
för fasta luft-
värns-
batterier.

45:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 52) att för anskaffning av eldledningsinstrument för fasta luftvärnsbatterier för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 134 av åberopade statsrådsprotokollet.

[52.]

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisade nästlidet års riksdag för ifrågavarande ändamål ett anslag å 100,000 kronor, utgörande en tredjedel av det för anskaffning av här avsedd materiel såsom erforderligt ansedda totalbeloppet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingar, hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för *anskaffning av eldledningsinstrument för fasta luftvärnsbatterier* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Anskaffning
av ballong-
materiel.

[53.]

46:o I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *anskaffning av ballongmateriel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 24,000 kronor.

Modernise-
ringsarbeten
vid ammu-
nitionsfabrikens
avdelning å
Karlsborg.

[54.]

47:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 54), att av medel under ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. må tagas i anspråk ett belopp av högst 133,000 kronor för utförande av vissa moderniseringsarbeten vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 135—137 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande moderniseringsarbeten, vilka avse huvudsakligen verkstadsbyggnader vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg samt laddlokalen därstädes, skulle, enligt vad departementschefen upplyst, i betydande grad nedbringa tillverkningskostnaderna.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att av medel under ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. må tagas

i anspråk ett belopp av högst 133,000 kronor för utförande av vissa moderniseringsarbeten vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg.

G. Byggnader och ingenjörmateriel.

48:o) Uti en av herr *E. A. Enhörning* inom första kammaren väckt motion (I: 33) har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att de genom truppförbandsindragningarna övertaliga militära etablissemangen icke må till civil myndighet överlätas eller försälas, ävensom att anvisa för deras behållande i för sin ursprungliga uppgift användbart skick erforderliga medel, förslagsvis 100,000 kronor per år.

Motion rörande disponitionsrätten till vissa kasernetablissemang.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet vill erinra om att någon överlåtelse eller försäljning av militära etablissemang icke sker utan att riksdagen i varje fall bliver i tillfälle att underkasta i sådant hänseende framlagda förslag närmare prövning. Med hänsyn härtill anser sig utskottet icke kunna tillstyrka, att, såsom motionären ifrågasatt, ett generellt beslut skulle av riksdagen fattas åsyftande ett förbud mot överlåtelse eller försäljning av övertaliga militära etablissemang. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t vid prövningen av frågor om användningen av för försvaret nu disponerade byggnader och markområden tillser, att icke sådana anordningar vidtagas att ur militär synpunkt särskilt betydelsefulla anläggningar komma att spolieras.

Utskottets yttrande.

Då underhållet av de övertaliga etablissemangen tillsvidare bestrides av medel under fjärde huvudtiteln, synes något anslag för ändamålet icke behöva anvisas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att herr Enhörnings förevarande motion (I: 33) icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

49:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning (punkt 55) rörande ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

Byggnader, övningsfält och skjutbanor.

[55.]

anmäla.

50:o) I fråga om Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56) rörande anvisande av medel för provisoriskt underhåll av nedlagda kasernetablissemang kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

Provisoriskt underhåll av nedlagda kasernetablissemang.

[56.]

anmäla.

*Förbättringar
å vissa
skjutbanor.* 51:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 57) hemställer utskottet,
[57.]

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till *förbättringar å vissa skjutbanor* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

*Bilgarage för
Norrlands
trängkår
m. m.* 52:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58) att för uppförande av bilgarage för Norrlands trängkår m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 81,000 kronor.
[58.] Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 146 och 147.

I samband med frågan om anskaffande av motormateriel för trängen har departementschefen omförmålt, att den av arméförvaltningen föreslagna anskaffningen av motormateriel för uppsättande av bilkompanier vid trängen borde fördelas på flera år samt för budgetåret 1928—1929 endast borde anvisas medel för anskaffning av dylik materiel för en av trängkårens, nämligen Norrlands trängkår. Med hänsyn härtill syntes anslagskravet såvitt angående uppförande av bilgarage och förrådslokaler för motormaterielen kunna för nästkommande budgetår begränsas till att avse allenast sistnämnda truppförband. Enligt av arméförvaltningen verkställd beräkning, mot vilken departementschefen icke haft något att erinra, erfordrades för berörda ändamål ett belopp av 75,000 kronor.

Med frågan om uppsättandet av bilkompanier vid trängkårens sammanhänge, såsom framginge av arméförvaltningens framställning, behovet av särskilda bensinlagringsanläggningar vid trängkårens. För nästkommande budgetår borde enligt departementschefens mening för dylika anläggningar vid Svea trängkår i Linköping samt vid Norrlands trängkår anvisas 6,000 kronor.

För här ifrågavarande ändamål skulle alltså krävas ett anslag å tillhoppa (75,000 + 6,000 =) 81,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för uppförande av *bilgarage för Norrlands trängkår m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 81,000 kronor.

*Ökade
förråds-
utrymmen för
Fälttelegraf-
kåren.* 53:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59) hemställer utskottet,
[59.]

att riksdagen må för anordnande av *ökade förrådsutrymmen m. m. för Fälttelegrafkåren vid Frösunda* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 33,500 kronor.

54:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60) hemställer utskottet, att riksdagen må för utförande av ny *ångpanneanläggning m. m. vid Norrlands trängkärs kasernetablissemang* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

Ångpanneanläggning m. m. vid Norrlands trängkår.

[60.]

55:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61) hemställer utskottet, att riksdagen må till *omläggning av vissa vattenledningsrör inom Fälttelegrafkårens och ammunitionsfabrikens etablissemang vid Marieberg* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Omläggning av vissa vattenledningsrör vid Marieberg.

[61.]

56:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 62) att för anordnande av *centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden.

[62.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 150—152.

Sedan Kungl. Maj:t gjort framställning till 1927 års riksdag om anvisande av ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor för anordnande av centraluppvärmning i vissa bostadslägenheter i Boden, anmälde riksdagen i sin skrivelse nr 4 A, att för berörda ändamål för budgetåret 1927—1928 anvisats ett anslag å omförmälda belopp, samt anförde tillika, att riksdagen, som hyst viss tvekan rörande lämpligheten av de ifrågasatta anordningarna, dock icke velat motsätta sig beviljande av det äskade anslaget. Riksdagen förutsatte därvid emellertid, att avgifterna för bostadslägenheternas uppvärmning bestämdes av fortifikationsdepartementet med hänsyn tagen till att kronans kostnader för värmeanläggningens drift bleve täckta.

I sin skrivelse angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1928—1929 har *arméförvaltningen* anført, att ämbetsverket hölle före, att behovet av centralvärmedledning i de avsedda bostadslägenheterna i Boden, i den mån behovet icke kunde fyllas med det innevarande budgetår tillgängliga anslaget, alltjämt kvarstode. Enligt en genom kommandantens i Boden försorg år 1927 uppgjord arbetsplan kunde kostnaderna, vilka för de återstående arbetena beräknades till 400,000 kronor, lämpligen fördelas på en period av fyra år. På grund härav hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för här ifrågavarande ändamål bevilja ett anslag av 400,000 kronor samt därav å extra stat för budgetåret 1928—1929 anvisa 100,000 kronor.

Departementschefen har anført följande:

»Jag hyser den uppfattningen, att här ifrågavarande arbeten, vilka med anlitande av det utav 1927 års riksdag beviljade anslaget redan igångsatts, böra i erforderlig omfattning fullföljas. Framställning torde därför böra göras hos innevarande års riksdag om anvisande av ytterligare medel för ändamålet.

Emellertid har jag ansett mig böra infordra kostnadsutredning i avseende å en sådan begränsning av den genom kommandantens försorg uppgjorda planen, att centraluppvärmning skulle under de närmaste åren anordnas allenast i de bostadshus, där ett verkligt behov härav ur hälsosynpunkt kan anses föreligga. Denna utredning har givit vid handen, att de sammanlagda kostnaderna under nämnda förutsättning kunna reduceras till omkring 220,000 kronor, häri dock icke inbegripet det belopp, som av riksdagen redan anvisats för ändamålet. För nästkommande budgetår synes medelsanvisningen böra begränsas till samma belopp, som för innevarande budgetår ställts till förfogande, eller således 40,000 kronor.»

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, för anordnande av *centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

57:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63) hemställer utskottet,

att riksdagen må för installerande av ny *uppvärmningsanläggning inom Livregementets husarers kasernbyggnad* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor.

Uppvärmningsanläggning inom Livregementets husarers kasernbyggnad.

[63.]

Ångcentral m. m. vid Göta artilleriregemente.

58:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64) hemställer utskottet,

att riksdagen må för anordnande av *ångcentral med tvätt- och badinrättning m. m. vid Göta artilleriregemente* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

[64.]

Ingenjörmateriel.

[65.]

59:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 65) att minska ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel, nu 191,800 kronor, med 21,800 kronor till 170,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 154 och 155.

Ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 191,800 kronor. Medelsbehovet å förevarande anslag har i kostnadsberäkningarna för den nya härordningen upptagits till 170,000 kronor. Departementschefen har icke funnit tillräckliga skäl föreligga att för budgetåret 1928—1929 uppföra anslaget med högre belopp än 170,000 kronor och har avstyrkt ett av arméförvaltningen framlagt förslag om dess upptagande med 175,300 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel, nu 191,800 kronor, med 21,800 kronor till 170,000 kronor.

60:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 66) att till försök med ny ingenjörmateriel för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Försök med ny ingenjörmateriel.

[66.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 155—157.

För ifrågavarande ändamål anvisade 1927 års riksdag för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor. Departementschefen har icke ansett sig kunna tillstyrka större medelsanvisning för budgetåret 1928—1929 än 100,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *försök med ny ingenjörmateriel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

61:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 122,000 kronor.

Engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel.

[67.]

62:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till *arméns breveduvealäsa* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Arméns breveduvealäsa.

[68.]

63:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 69) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till *fortifikationsdepartementets åtgärder för industriens krigsorganisation* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 21,000 kronor.

Fortifikationsdepartementets åtgärder för industriens krigsorganisation.

[69.]

64:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förvärv av lägenheten Gröneberg invid Älvsborgs regementes övningsfält* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 5,360 kronor.

Förvärv av lägenheten Gröneberg invid Älvsborgs regementes övningsfält.

[70.]

65:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71) hemställer utskottet,

att riksdagen må för förvärv av mark för *utvidgning av Grytans skjutfält* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 6,000 kronor.

Utvidgning av Grytans skjutfält.

[71.]

*Inköp av ett
markområde
i Umeå.*

[72.]

66:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 72) hemställer utskottet, att riksdagen må för *inköp av ett markområde i Umeå* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 4,000 kronor.

*Utvidgning av
visst övnings-
område
invid Umeå.*

[73.]

67:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 73) att dels för utvidgning av Västerbottens regementes och Norrlands dragonregementes övningsområde för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 40,000 kronor;

dels ock medgiva, ej mindre att ett i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1928 omförmält område om 2,4850 hektar må försäljas för en köpeskilling av minst 2,385 kronor 60 öre och på villkor, att köparen vidkännes alla kostnader för avstyckning av området och för lagfart därå, än även att den inflytande köpeskillingen må disponeras för bestridande av kostnaderna för nyssnämnda utvidgning av övningsområdet.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 169—174.

Sedan arméförvaltningen gjort framställning om anvisande av medel för utvidgning av Västerbottens regementes och Norrlands dragonregementes övningsområde invid Umeå och samtidigt lämnat en redogörelse för behovet av denna utvidgning, har departementschefen beträffande ifrågavarande spörsmål anfört följande:

»Såsom av den lämnade redogörelsen inhämtas, är det under pågående skjutningar å truppförbandens i Umeå skjutbanor förenat med risk att beträda vissa norr om dessa skjutbanor och Västerbottens regementes övningsfält belägna, enskilda personer tillhöriga områden. Enligt vad utredningen givit vid handen, kunna icke, sedan numera tillkommit skjutning med kulspruta och kulsprutegevär, några fullt effektiva anordningar anbringas å skjutbanornas kulfång till skydd för den bakomliggande terrängen. Svårigheten att vid fältskjutning med nämnda vapen inom det nuvarande övningsområdet bereda tillfredsställande säkerhet för områdena bakom målterrängen torde genom utredningen även få anses ådagalagd. Därest skjututbildningen vid ifrågavarande regementen skall kunna bedrivas i nöjaktig omfattning och utan olägenhet, synes alltså någon annan utväg icke stå till buds, än att kronan förvärvar erforderlig mark för utvidgning av övningsområdet. I fråga om storleken av det markområde, som skulle förvärvas, anser jag mig böra ansluta mig till myndigheternas förslag, vilket — förutom att därigenom riskerna för olyckshändelser till följd av rikoschetter m. m. skulle avlägsnas — också innebär fördelen av ett väl behövt tillskott av lämplig övningsterräng.

Vidkommande frågan om försäljning av den mellan Norrlands dragonregementes skjutbana och därvarande järnväg belägna delen av övningsfältet, i areal innehållande 2,4850 hektar, har jag, med hänsyn till vad myndigheterna härom anfört, ansett mig böra tillstyrka, att området i fråga må försäljas, och torde den utav fortifikationsdepartementet föreslagna köpeskillingen, 2,385 kronor 60 öre, kunna godtagas. Såsom villkor för försäljningen synes böra stadgas, att köparen skall vidkännes alla kostnader för avstyckning av området ävensom för lagfart därå.

Det förut omförmälda, till förvärf av kronan avsedda markområdet innehåller i areal 92,4045 hektar, och skulle kronan, därest försäljningsanbudet

antoges, för detsamma erlägga betalning med 91,182 kronor 56 öre. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement, som icke funnit de av markägarna begärda köpeskillingarna oskäligen, har till nämnda belopp lagt dels 750 kronor såsom ersättning för en väg, dels ock 1,000 kronor för oförutsedda utgifter samt alltså beräknat kostnaderna för ifrågavarande markförvärv till sammanlagt 92,932 kronor 56 öre. I motsats mot fortifikationsdepartementet anser jag de begärda köpeskillingarna alltför höga, något som bland annat synes mig framgå vid jämförelse med den föreslagna köpeskillingen för det till försäljning avsedda, bättre belägna och värdefullare området. Jag förordar därför, att området förvärvas genom expropriation. Den av fortifikationsdepartementet beräknade kostnaden för markförvärvet torde kunna högst väsentligt nedsättas; och finner jag mig i sådant hänseende kunna räkna med, att det för ändamålet erforderliga anslagsbeloppet icke behöver upptagas högre än till 40,000 kronor. Jag förutsätter härvid, att, såsom av fortifikationsdepartementet föreslagits, köpeskillingen för den mark, som avses att av kronan försälas, även får tagas i anspråk för fastighetsförvärvet.

Med hänsyn till svårigheten att mera exakt bedöma här ifrågavarande kostnader torde det anslag å 40,000 kronor, om vars anvisande framställning sålunda skulle göras hos riksdagen, böra i riksstaten uppföras såsom förslagsanslag.»

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) för *utvidgning av Västerbottens regementes och Norrlands dragonregementes övningsområde* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 40,000 kronor,

b) medgiva, ej mindre att ett i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1928 omförmält område om 2,4850 hektar må försälas för en köpeskillning av minst 2,385 kronor 60 öre och på villkor, att köparen vidkännes alla kostnader för avstyckning av området och för lagfart därå, än även att den inflytande köpeskillingen må disponeras för bestridande av kostnaderna för nyssnämnda utvidgning av övningsområdet.

68:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 74) att för utvidgning av vissa skjutfält för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

*Utvidgning
av vissa skjut-
fält.*

[74.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 175—190.

De ifrågasatta utvidgningarna avse Skillingaryds och Remmene skjutfält och hava synts departementschefen böra äga rum successivt under loppet av de närmaste åren. Kostnaderna härför, vilka icke kunnat exakt beräknas, skulle sålunda fördelas å flera budgetperioder. För nästkommande budgetår har medelsanvisningen för här ifrågavarande ändamål synts kunna begränsas till 50,000 kronor. Rörande den lämpligaste dispositionen av detta belopp skulle det ankomma på Kungl. Maj:t eller — jämlikt Kungl.

Maj:ts bemyndigande — på vederbörande myndigheter att framdeles meddela beslut.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som funnit sig böra underkasta denna fråga en närmare undersökning, har därvid kommit till den uppfattningen, att det för artilleriskjutningarnas ändamålsenliga bedrivande och med hänsyn till risken för olyckshändelser under skjutningarna är nödvändigt att vidtaga utvidgningar av nämnda båda skjutfält. Utskottet har därför ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *utvidning av vissa skjutfält* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

H. Diverse.

69:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 75) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 400,000 kronor, med 40,000 kronor till 360,000 kronor.

Ersättning
för rustning
och rotering.

[75.]

70:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 76) att öka ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 175,000 kronor, med 125,000 kronor till 300,000 kronor.

Extra
utgifter.

[76.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 191 och 192 av åberopade statsrådsprotokollet.

I 1927 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att upptaga ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter med 350,000 kronor. Med hänsyn till å anslaget förefintliga reservationer begränsade emellertid riksdagen medelsanvisningen under anslaget för innevarande budgetår till 175,000 kronor.

I kostnadsberäkningen för 1925 års härordning är anslaget upptaget med 400,000 kronor.

Arméförvaltningen har föreslagit, att ifrågavarande anslag för budgetåret 1928—1929 skall upptagas med 400,000 kronor.

I ärendet har departementschefen anfört följande.

»Åtskilliga med övergången till den nya härordningen förknippade omständigheter nödvändiggöra, att anslaget till extra utgifter under såväl nu löpande som nästkommande budgetår behöver tagas i anspråk i betydligt större utsträckning, än som kan beräknas bliva fallet, sedan den nya organisationen till fullo genomförts. Till ökningen av utgiftsbelastningen under

anslaget bidraga därjämte i ej oväsentlig grad de av mig i annat sammanhang omnämnda, nu pågående försöken med utbyte av militär handräckningspersonal mot civil personal i matinrättningarna vid vissa truppförband, vilka försök i huvudsak bekostas av förevarande anslag. På grund härav anser jag det icke vara tillrådligt att för snävt tillmätta medelsanvisningen å anslaget för nästkommande budgetår. Med hänsyn därtill, att någon del av den vid innevarande budgetårs ingång förefintliga reservationen kan antagas komma att vid budgetårets slut kvarstå odisponerad, har jag dock funnit mig kunna förorda en reducering av det utav arméförvaltningen föreslagna anslagsbeloppet till 300,000 kronor.»

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 175,000 kronor, med 125,000 kronor till 300,000 kronor.

71:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 78) att för bestridande av viss ersättning till staden Ystad för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 198,360 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 192 och 193 av åberopade statsrådsprotokollet.

*Ersättning
till staden
Ystad.*

[78.]

Departementschefen har i ärendet anført följande.

»I proposition (nr 245) till 1927 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att godkänna en vid berörda proposition fogad, den 11 och den 15 februari 1927 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernekommittén, å ena sidan, samt Ystads stad, å andra sidan, ingången preliminär överenskommelse, avseende ersättning till nämnda stad i anledning av att jämlikt 1925 års härordningsbeslut Skånska dragonregementets dittillsvarande förläggning till staden skulle komma att upphöra. I § 1 av överenskommelsen stadgades, att kronan skulle under loppet av år 1928, å tid kronan funne lämpligt bestämma, till staden utgiva ett kontant belopp av 193,521 kronor 50 öre, å vilket belopp staden skulle vara berättigad uppbära ränta, beräknad efter fem procent, från och med den 1 januari 1928 eller, om Kungl. Maj:t beslutade, att dragonregementets indragning skulle verkställas vid en senare tidpunkt, från den dag, detta regemente indroges, till dess betalning skedde. Såsom inhämtas av det vid nämnda proposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet, yttrade jag vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t, att för ersättningsbeloppets gäldande erforderliga medel borde äskas av riksdagen, men att därmed borde anstå till år 1928.

Sedan propositionen av riksdagen bifallits, godkände Kungl. Maj:t den 18 juni 1927 ifrågavarande överenskommelse med staden Ystad.

Å riksstaten för budgetåret 1928—1929 torde således böra anvisas medel för bestridande av den staden Ystad jämlikt förenämnda överenskommelse

tillkommande ersättningen av 193,521 kronor 50 öre jämte fem procents ränta därpå, vilken — då Skånska dragonregementets förläggning till staden upphört med utgången av år 1927 — bör beräknas för tiden den 1 januari—den 30 juni 1928 och sålunda utgör 4,838 kronor 4 öre. Det för ändamålet erforderliga anslaget bör alltså upptagas med (193,521: 50 + 4,838: 04 =), i jämnt krontal, 198,360 kronor.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:t förslag, får hemställa,

att riksdagen må för bestridande av viss *ersättning till staden Ystad* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 198,360 kronor.

Ersättning till vissa städer. 72:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning i fråga om anslag för ersättning till vissa städer (punkt 79) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

[79.] anmäla.

Täckande av kostnad för markinköp åt Första och Andra livgrenadjärregementena. 73:o) Rörande Kungl. Maj:ts framställning beträffande anslag för täckande av kostnad för markinköp åt Första och Andra livgrenadjärregementena (punkt 80) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

[80.] anmäla.

Förflyttning av viss armémateriel m. m. 74:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 81) att till bestridande av kostnader för förflyttningar av viss armémateriel m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 400,000 kronor.

[81.] Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 194—198 av åberopade statsrådsprotokollet.

För motsvarande ändamål, för vilket ifrågavarande anslagsäskande avses, anvisade nästlidet års riksdag för innevarande budgetår ett anslag av 750,000 kronor.

Enligt av arméförvaltningen verkställda beräkningar skulle sammanlagda kostnaderna för förflyttning av viss armémateriel m. m. under budgetåret 1928—1929 uppgå till:

för artilleridepartementet	kronor	195,000:—
» fortifikationsdepartementet	»	135,000:—
» intendentsdepartementet	»	160,000:—
» civila departementet	»	2,000:—
» sjukvårdsstyrelsen	»	10,000:—

Summa kronor 502,000:—

I ärendet har departementschefen anfört, bland annat, följande:

»Jämväl för nästkommande budgetår torde det bliva nödvändigt att ställa medel till förfogande för här avsett ändamål. Vid granskning av de utav arméförvaltningen framlagda planerna för omhändertagandet och dispositionen av materielen vid de indragna truppförbanden m. m. har jag kommit till den uppfattningen, att med vissa av de föreslagna åtgärderna bör kunna anstå till tiden efter utgången av budgetåret 1928—1929, utan att några avgörande olägenheter komma att därav föranledas. Med hänsyn härtill torde medelsbehovet för nästkommande budgetår kunna begränsas till 400,000 kronor.»

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingar, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till bestridande av kostnader för *förflyttningar av viss armémateriel m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 400,000 kronor.

75:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag i fråga om anslag för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret (punkt 82) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret.
[82.]

anmäla.

III. SJÖFÖRSVARET.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

76:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar rörande anslaget till marinförvaltningen (punkt 83) samt rörande anslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

Marinförvaltningen och avlöningsanslaget.
[83 o. 84.]

anmäla.

77:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 86) att till bestridande av kostnaderna för avskedsersättning åt övertaliga månadslönnare m. fl. vid marinen för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 165,000 kronor.

Avskedsersättning åt övertaliga månadslönnare m. fl. vid marinen.
[86.]

Motion.

Uti en av herr *B. Holmgren* inom andra kammaren väckt motion (nr 92) har vidare hemställts, att riksdagen måtte jämte godkännande av en utsträckning av rätten till avskedsersättning för underbefäl vid marinen enligt av marinförvaltningen föreslagna grunder för budgetåret 1928—1929 till avskedsersättning åt övertaligt underbefäl, månadslönare m. fl. vid marinen anvisa ett extra förslagsanslag av 265,000 kronor.

Beträffande ifrågavarande anslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet härigenom velat för riksdagen anmäla.

*Marinens
reservstat.*
[87.]

78:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87) hemställer utskottet, att riksdagen må

a) godkänna det vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1928 fogade förslag till stat för marinens reservstat att gälla för budgetåret 1928—1929,

b) medgiva, att personal, som med rätt till pension under budgetåret 1928—1929 avgår från reservstat, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med i förenämnda kungörelse den 18 juni 1925 (nr 290) angivna belopp,

c) öka ordinarie förslagsanslaget till marinens reservstat, nu 56,800 kronor, med 1,400 kronor till 58,200 kronor.

*Marinens
reserv-
personal.*
[88.]

79:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till marinens reservpersonal, nu 120,000 kronor, med 40,000 kronor till 80,000 kronor.

B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

*De värn-
pliktigas
avlöning.*
[90.]

80:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning (punkt 90) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

C. Undervisning, understöd, expenser m. m.

*Undervis-
ingsanslaget.*
[92.]

81:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 92) får utskottet — under framhållande av att den beträffande nu ifrågavarande anslag föreslagna ökningen föranletts av viss utvidgning av sjökrigsskolans verksamhet — hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m., nu 43,900 kronor, med 1,100 kronor till 45,000 kronor.

82:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 93) att i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptaga ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier med 8,000 kronor.

Studiestipendier.
[93.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 208 och 209 av åberopade statsrådsprotokollet.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptogs ett belopp av 12,000 kronor för studiestipendier för underbefäl och underofficerare vid flottan och kustartilleriet under studier för vinnande av inträde i sjökrigsskolan. Årsbehovet beräknades till högst 12 stipendiebelopp à 1,000 kronor, därav 10 för flottan och 2 för kustartilleriet. Berörda studier avsågos taga i anspråk en tid av 2 år vid flottan och 1 år vid kustartilleriet.

För ifrågavarande ändamål uppfördes i riksstaten för budgetåret 1926—1927 ett nytt ordinarie reservationsanslag, och anvisades å detsamma ett belopp av 7,000 kronor.

Då ifrågavarande anslag icke under sistberörda budgetår behövt tagas i anspråk, ansågos härigenom reserverade medel kunna i stället disponeras för budgetåret 1927—1928, varför anslaget för detta budgetår upptogs utan angivet belopp.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptaga ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier med 8,000 kronor.

83:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 94) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., nu 340,000 kronor, med 40,000 kronor till 300,000 kronor.

Expensanslaget.
[94.]

84:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 95) att för anskaffning av teknisk materiel för undervisningsändamål för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 34,700 kronor.

Teknisk materiel för undervisningsändamål.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 210 av åberopade statsrådsprotokollet.

[95.]

För anskaffning av teknisk materiel för undervisningsändamål anvisade nästlidet års riksdag för budgetåret 1928—1929 ett anslag av 32,250 kronor.

Det av Kungl. Maj:t nu äskade anslaget är avsett för inköp av tidigare till låns erhållna en Feinmesskompassanläggning från Anschütz & C:o till ett pris av 26,000 kronor samt en Sal-logginstallation från Svenska aktiebolaget Logg till ett pris av 8,700 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för anskaffning av *teknisk materiel för undervisningsändamål* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 34,700 kronor.

D. Förplägnad, beklädnad m. m.

Förplägnad. 85:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande ordinarie förslagsanslaget till förplägnad (punkt 96) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Beklädnad. 86:o) I fråga om Kungl. Maj:ts förslag rörande ordinarie reservationsanslaget till beklädnad (punkt 97) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande, vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Kasernutredningsanslaget. 87:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m. (punkt 98) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Bränsle-anslaget. 88:o) I fråga om Kungl. Maj:ts förslag rörande anslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m. (punkt 99) kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande, vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Anskaffning av en ångpanna för sjömanskårens i Karlskrona kok-, bad- och tvättinrättningar. 89:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 100) att för anskaffning av en ångpanna för sjömanskårens i Karlskrona kok-, bad- och tvättinrättningar må disponeras ett belopp av högst 34,800 kronor av förefintlig reservation å sjöförsvarets anslag till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 213 och 214 av återopade statsrådsprotokollet.

Marinförvaltningen har anfört, bl. a., att av utredning, som verkstälts av varvschefen vid flottans station i Karlskrona, framginge, att de nuvarande två ångpannorna, som skulle lämna värme och ånga till sjömanskårens inom gemensam byggnad inrymda kok-, bad- och tvättinrättningar, vore tillsammans för små för det normala värmebehovet. För tillgodoseende av detta behov erfordrades en panna om 75 kvm. eldyta.

För säkerställande av driften vid ovannämnda kok-, bad- och tvättinrättningar vore det nödvändigt, att en ny ångpanna anskaffades. Därigenom skulle även tvättinrättningens kapacitet kunna utökas, så att den kunde verkställa tvätt även för kustflottans behov, vilket hittills ej kunnat ske. Anläggningarna i sin helhet skulle ock mera än hittills kunna rationellt och ekonomiskt utnyttjas.

Av utredningen hade vidare framgått, att kostnaderna för anskaffning och insättning av den nya ångpannan uppginge till 34,800 kronor.

[100.]

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att för anskaffning av en ångpanna för sjömanskårens i Karlskrona kok-, bad- och tvättinrättningar må disponeras ett belopp av högst 34,800 kronor av förefintlig reservation å sjöförsvarets anslag till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.

E. Övningar.

90:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 101) att öka ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, nu 4,463,000 kronor, med 48,000 kronor till 4,511,000 kronor.

Flottans krigsberedskap och övningar.

[101.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 214—217.

Ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar har i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptagits med 4,463,000 kronor eller samma belopp, vartill medelsbehovet för ifrågavarande ändamål uppskattats i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen.

För budgetåret 1928—1929 har föreslagits en ökning av anslaget med 48,000 kronor, motsvarande kostnaderna för kustflottans flygdepåfartyg, vilka kostnader ansetts bära överflyttas till detta anslag från flygvapnets övningsanslag.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, nu 4,463,000 kronor, med 48,000 kronor till 4,511,000 kronor.

91:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102) hemställer utskottet,

att riksdagen må för beredande av *ökade förmåner under sjö-kommendering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt*, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 45,000 kronor.

Ökade förmåner åt viss personal under sjö-kommendering.

[102.]

92:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 103) att i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptaga ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar med oförändrat belopp, 500,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 217—219.

Kustartilleriets krigsberedskap och övningar.

[103.]

Anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar var i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptaget med ett belopp av 350,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets utgifter för budgetåret 1927—1928 upptog marinförvaltningen medelsbehovet under anslaget för nämnda budget-

år till 555,300 kronor. I denna summa ingick ett belopp av 24,600 kronor, som ansetts erforderligt på grund av att omorganisationen av kustartilleriet och kustfästningarna ej helt hunne genomföras till ingången av samma budgetår.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 4 januari 1927 anförde departementschefen, att han vid granskning av beräkningarna rörande medelsbehovet under förevarande anslag kommit till den uppfattningen, att det belopp av 350,000 kronor, som i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen avsetts för kustartilleriets krigsberedskap och övningar, icke vore tillfyllest, för att därmed skulle kunna bedrivas övningar i erforderlig omfattning. Vad särskilt budgetåret 1927—1928 anginge, vore därjämte att märka, att den beslutade omorganisationen av kustartilleriet icke komme att vara fullt genomförd vid ingången av nämnda budgetår. Med hänsyn till nu berörda förhållanden hade departementschefen funnit sig böra tillstyrka, att anslaget upptoges med 500,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlåtna förslag uppförde riksdagen anslaget i riksstaten för budgetåret 1927—1928 med ett belopp av 500,000 kronor.

I sitt utlåtande i ärendet anförde statsutskottet (utlåtande nr 15, punkt 14:o), att utskottet velat framhålla önskvärdheten av att en omräkning verkställdes av medelsbehovet å detta anslag efter nyorganisationen. I anledning härav anmodade departementschefen i skrivelse den 21 mars 1927 marinförvaltningen att vid uppgörandet av förslag angående kustartilleriets medelsbehov för budgetåret 1928—1929 beakta vad statsutskottet sålunda uttalat.

Chefen för kustartilleriet och marinförvaltningen hava ansett att anslaget för budgetåret 1928—1929 bör upptagas med ett belopp av 530,700 kronor. Departementschefen har emellertid funnit sig icke kunna biträda myndigheternas förslag om höjning av anslaget, i synnerhet som medelsbehovet under nästkommande budgetår på grund av begränsningen i kustartilleriets organisation kunde förväntas bliva något mindre än under det nu löpande budgetåret. Å andra sidan syntes det departementschefen icke tillrådigt att på grund av nyssberörda omständighet minska anslaget under dess nuvarande belopp.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptaga ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar med oförändrat belopp, 500,000 kronor.

F. Sjukvård.

93:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande ordinarie reservationsanslaget till sjukvård för marinen kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

G. Flytande materiel och byggnader.

94:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m.

[104.]

anmäla.

95:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 105) att för flottans ersättningsbyggnad för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 9,198,000 kronor.

Flottans ersättningsbyggnad.

[105.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 224—225.

I proposition den 24 februari 1927 (nr 145) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att besluta, att ersättningsbyggnad av krigsfartygsmateriel, omfattande nybyggnad av en hangarkryssare, två jagare, fyra vedettbåtar och tre undervattensbåtar, skulle äga rum under budgetåren 1927—1933, samt att under samma tid skulle utföras ritnings- och förberedande konstruktionsarbeten för ett pansarskepp.

Kostnaderna för flottans ersättningsbyggnad under budgetåren 1927—1933 beräknades i propositionen sålunda:

å 1927—1928 års riksstat dels för slutförande av 1924 års ersättningsbyggnadsprogram 7,520,000 kronor, dels för påbörjande av en undervattensbåt 300,000 kronor, dels för påbörjande av torpedtillverkningen för i det nya ersättningsbyggnadsprogrammet ingående fartyg 300,000 kronor, dels ock för ritnings- och förberedande konstruktionsarbeten för nya fartygstyper 40,000 kronor, eller tillhopa 8,160,000 kronor, samt

för vart och ett av budgetåren 1928—1933 9,198,000 kronor.

I avseende å medelsanvisningen för budgetåret 1927—1928 föreslogs alltså i nyssberörda proposition, att riksdagen måtte för flottans ersättningsbyggnad för nämnda budgetår anvisa ett extra reservationsanslag av 8,160,000 kronor.

Uti skrivelse den 13 maj 1927 (nr 189) anförde riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förenämnda proposition, bland annat, att riksdagen icke hade något att erinra mot det i propositionen framlagda ersättningsbyggnadsprogrammet samt att riksdagen jämväl ansett sig böra godkänna Kungl. Maj:ts förslag i avseende å fördelningen av kostnaderna under byggnadsperioden 1927—1933.

I enlighet med de tidigare uppgjorda av riksdagen godkända beräkningarna har Kungl. Maj:t för nästkommande budgetår äskat ett anslag för ifrågakvarande ändamål av 9,198,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *flottans ersättningsbyggnad* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 9,198,000 kronor.

Befästningar,
kustartilleri-
ets kaserner
m. m.

[106.]

96:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 106) att i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptaga ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. med oförändrat belopp 350,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 225—228.

Ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. har i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptagits med 350,000 kronor.

För anslaget har av Kungl. Maj:t fastställts stat, enligt vilken anslagsmedlen tillika med hyror och arrendemedel till ett belopp av 23,000 kronor äro fördelade på följande sätt:

Kommendanten i Vaxholms fästning	kronor	130,000:—
Befälhavande amiralen i Karlskrona	»	106,000:—
Kommendanten i Älvsborgs fästning.....	»	30,000:—
» » » » , hyror och arrende- medel	»	18,000:—
Kommendanten i Hemsö fästning	»	2,000:—
Till marinförvaltningens disposition för oförutsedda ut- gifter	»	87,000:—
<u>Summa kronor</u>		<u>373,000:—</u>

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen har anslaget upptagits med 302,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets utgifter för budgetåret 1927—1928 hade marinförvaltningen upptagit medelsbehovet under förevarande anslag till 447,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 4 januari 1927 framhöll departementschefen, bland annat, att han visserligen icke kunde biträda marinförvaltningens uppfattning, att ett så betydande belopp skulle vara för ändamålet oundgängligen erforderligt, men att det å andra sidan av vad myndigheterna i ärendet anfört synts honom framgå, att en begränsning av anslaget till den i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen angivna summan, 302,000 kronor, icke kunde äga rum.

I sitt utlåtande i ärendet (nr 15, punkt 14:o) anförde statsutskottet vid 1927 års riksdag, att utskottet ansåge det önskvärt, att en omräkning verkställdes av medelsbehovet å detta anslag efter nyorganisationen.

I anledning härav hade departementschefen i skrivelse till marinförvaltningen den 21 mars 1927 anmodat ämbetsverket att vid uppgörandet av förslag angående kustartilleriets medelsbehov för budgetåret 1928—1929 beakta vad statsutskottet sålunda anfört.

Marinförvaltningen har nu beräknat medelsbehovet under anslaget till 410,000 kronor. Av beräkningen framgår, att de för Vaxholms och Karlskrona fästningar avsedda posterna upptagits enligt samma grunder, som tillämpats beträffande uppskattandet av det *totala* medelsbehovet å lantför-

svarets byggnadsanslag. Då marinförvaltningen angivit här ifrågavarande anslagsbehov i dess helhet till 410,000 kronor, vore, enligt vad departementschefen anfört, att märka, att i denna summa inginge, utöver anslagsposterna för nämnda bägge fästningar samt de för Älvsborgs och Hemsö fästningar beräknade beloppen, en post till oförutsedda utgifter å icke mindre än 95,000 kronor, varjämte för samma ändamål av inflytande hyresmedel avsetts ytterligare 6,700 kronor. Några giltiga skäl för en ökning av anslagsbeloppet syntes departementschefen icke hava blivit förebragta.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptaga ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m. med oförändrat belopp, 350,000 kronor.

97:o). Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 107) att öka ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m., nu 530,000 kronor, med 50,000 kronor till 580,000 kronor.

Kustartilleriets materiel m. m.

[107.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 228—230.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptogs anslaget till kustartilleriets materiel m. m. till 410,000 kronor. Anslaget var i riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppfört med 700,000 kronor.

Uti sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927—1928 hemställde marinförvaltningen, att ifrågavarande anslag måtte för nämnda budgetår upptagas med 665,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t anförde departementschefen, att han vid granskning av marinförvaltningens anslagsberäkningar kommit till det resultatet, att — även om den beslutade nya organisationen, vad anginge kustartilleriets materiel, icke kunde antagas vara fullt genomförd vid utgången av budgetåret 1926—1927 — medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1927—1928 i varje fall kunde begränsas avsevärt mer än som av marinförvaltningen i sådant hänseende föreslagits. Med hänsyn såväl härtill som till förefintliga besparingar å anslaget syntes detsamma för budgetåret 1927—1928 kunna nedsättas till 530,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlätna förslag upptog riksdagen anslaget till kustartilleriets materiel m. m. för budgetåret 1927—1928 med 530,000 kronor.

Anslaget har enligt av Kungl. Maj:t fastställd stat fördelats sålunda:

Vaxholms fästning	kronor	226,080:—
Karlskrona »	»	204,400:—
Älvsborgs »	»	20,500:—
Hemsö »	»	9,100:—
Till marinförvaltningens disposition för oförutsedda utgifter	»	69,920:—
	<u>Summa kronor</u>	<u>530,000:—</u>

Sedan marinförvaltningen begärt, att ifrågavarande anslag måtte för nästkommande budgetår upptagas med ett belopp av 665,000 kronor, har departementschefen, under erinran om att anslaget, bland annat med hänsyn till å detsamma förefintliga besparingar, ansetts kunna för innevarande budgetår nedsättas till 530,000 kronor, förklarar sig finna, att för budgetåret 1928—1929 en ökning av medelsanvisningen vore erforderlig. En så betydande anslagsförhöjning som den av marinförvaltningen ifrågasatta har departementschefen emellertid icke kunnat tillstyrka, utan har föreslagit, att anslagsbeloppet måtte bestämmas till 580,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m., nu 530,000 kronor, med 50,000 kronor till 580,000 kronor.

*Motion ang.
anskaffning
av moderna
arbets-
maskiner för
flottans varv i
Karlskrona
m. m.*

98:o) Uti en inom andra kammaren av herr *B. Holmgren* väckt motion (nr 140) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1928—1929 anvisa

dels för anskaffning av moderna arbetsmaskiner för flottans varv i Karlskrona ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor,

dels ock för utvidgning av Karlskrona varvs kraftcentral ett extra reservationsanslag av 171,900 kronor.

Ifråga om de skäl, motionären anført till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Av den i motionen lämnade utredningen synes framgå, att de ifrågasatta anskaffningarna äro ägnade att åstadkomma en mera ekonomisk drift vid varvet i Karlskrona. Dock förefaller det utskottet möta vissa svårigheter att, då det här gäller ett spörsmål av rent teknisk art, fatta ståndpunkt till frågan i anledning av ett motionsvis framställt förslag. Utskottet har därför icke ansett sig kunna nu tillstyrka motionen.

Utskottet hemställer,

att herr Holmgrens förevarande motion (II: 140) icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

99:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 108) att till utförande av vissa ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustaf V för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 230 och 231 av åberopade statsrådsprotokollet.

[108.]

För utförande av vissa ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustaf V anvisade nästlidet års riksdag för innevarande budgetår ett anslag av 98,000 kronor.

Kungl. Maj:t har nu äskat ytterligare 30,000 kronor för fortsättande av ifrågavarande ändringsarbeten, vilka i sin helhet beräknats draga en kostnad av 196,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till utförande av vissa *ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustaf V* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

100:o) Kungl. Maj:t har föreslagits riksdagen (punkt 109) att för ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 120,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 231 och 232 av återopade statsrådsprotokollet.

Det av Kungl. Maj:t nu äskade beloppet avses för slutförandet av de beslutade arbetena å pansarskeppet för dess omändring till flygdepåfartyg.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 120,000 kronor.

101:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 110) att för motorisering av viss båtmaterial vid kustfästningarna för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 59,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 232—234 av återopade statsrådsprotokollet.

I skrivelse den 11 november 1926 framlade marinförvaltningen i samråd med chefen för marininstaben och chefen för kustartilleriet en fullständig plan rörande ersättningsbyggnad för kustfästningarnas maskindrivna båtmaterial.

Enligt planen skulle för fredsbehov erfordras följande båtmaterial:

N a m n	Antal	K o s t n a d		Livslängd i år	Årlig genomsnittskostnad (Årskvot)
		å-pris	Summa		
Minutläggare	6	450,000	2,700,000	50	54,000
Vaktbåtar, större	5	370,000	1,850,000	35	52,900
" mindre, heldäckade	2	175,000	350,000	30	11,700
" " halvdäckade	8	135,000	1,080,000	30	36,000
Motorslupar	19	40,000	760,000	20	38,000
Materieltransportbåtar	4	80,000	320,000	50	6,400
Persontransportbåtar	5	80,000	400,000	50	8,000
Bogserbåtar	2	80,000	160,000	50	3,200
Summa	—	--	7,620,000	—	210,200

Bihug till riksdagens protokoll 1928. 6 saml. 4 häft. (Nr 4.)

Ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg.

[109.]

Motorisering av viss båtmaterial vid kustfästningarna.

[110.]

För perioden 1927—1932 avsågs ett belopp av 1,557,000 kronor för följande arbeten nämligen:

nyanskaffning av 1 minntläggare	kronor	450,000:—
istandsättande av 4 2:a klass torpedbåtar från flottan ..	»	103,000:—
nyanskaffning av 7 vaktbåtar, mindre, halvdäckade, à 135,000 kronor	»	945,000:—
motorisering av 3 redan befintliga ångslupar	»	13,050:—
» » 2 » » transportpråmar	»	46,000:—
	<u>Summa kronor</u>	<u>1,557,050:—</u>

eller i runt tal 1,557,000 kronor.

Uti sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår har marinförvaltningen anfört, bland annat, följande.

»Enär marinförvaltningen ansåge, att det för kustfästningarnas krigsberedskap och för kustartilleriförbandens krigsduglighet vore nödvändigt, att kraftiga åtgärder snarast vidtoges för ersättande av de redan kasserade eller ännu i bruk varande men föråldrade och förslitna maskindrivna båtarna, tilldelade kustfästningarna, ville ämbetsverket framhålla, att den förut omnämnda ersättningsbyggnadsplanen snarast borde igångsättas.

Uti nämnda plan hade upptagits ett belopp av 103,000 kronor för istandsättande av de upplagda torpedbåtarna nr 5, 6, 7 och 8 till användning såsom vaktbåtar. Sedermera hade emellertid de sakkunniga rörande ersättningsbyggnad för flottan avgivit sitt betänkande, enligt vilket inga 2:a klass torpedbåtar avsåges ingå i sjöstyrkorna vare sig såsom torpedbåtar eller såsom vedettbåtar. Vid sådant förhållande hade marinförvaltningen efter samråd med chefen för marinstaben ansett, att för ovannämnda ändamål i stället borde ifrågakomma de fyra ännu icke upplagda 2:a klass torpedbåtarna, nämligen torpedbåtarna nr 10, 11, 12 och 15, vilkas istandsättande icke krävede särskilda kostnader, enär medel för sättandet i fullt tjänstbart skick av dessa fyra båtar blivit varvschefen vid flottans station i Stockholm anvisade för innevarande budgetår. Då det för istandsättande av torpedbåtarna nr 5, 6, 7 och 8 beräknade beloppet utgjorde 103,000 kronor, kunde det för första byggnadsperioden erforderliga beloppet 1,557,000 kronor sålunda minskas med 103,000 kronor till 1,454,000 kronor.

Som emellertid den i ersättningsbyggnadsplanen uppgjorda periodindelingen, med hänsyn till att en ökning av båtarnas livsålder icke vore tillräddig, borde fasthållas, bleve det nödvändigt att på de fyra budgetåren 1928—1932 fördela de i planen för perioden 1927—1932 upptagna kostnaderna för ersättningsbyggnad. Oaktat totalbeloppet blivit nedbringat, komme årskvoten härigenom att ökas från 311,000 kronor till 363,500 kronor. För budgetåret 1928—1929 skulle detta belopp avses till:

motorisering av 3 ångslupar för i avrundat tal	kronor	13,000:—
» » 2 transportpråmar	»	46,000:—
byggande av 2 vaktbåtar, mindre, halvdäckade, och på- börjande av en tredje sådan	»	304,500:—
	<u>Summa kronor</u>	<u>363,500:—</u>

På grund av vad sålunda anförts hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ersättningsbyggnad av kustfästningarnas båtmaterial bevilja ett anslag av 1,454,000 kronor och därav för budgetåret 1928—1929 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 363,500 kronor.»

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Med hänsyn till de betydande kostnader, som ett genomförande av det sålunda framlagda förslaget, rörande ersättningsbyggnad av båtmateriel för kustfästningarna skulle medföra, finner jag mig redan av statsfinansiella skäl förhindrad att nu tillstyrka detsamma. Härtill kommer, att jag anser det vara av behovet pakallat, att förevarande fråga, innan den företagas till slutligt avgörande, göres till föremål för ytterligare utredning för utrönande av, huruvida det är oundgängligen nödvändigt att för kustfästningarnas räknning anskaffa båtmateriel av den storlek och i den omfattning, som här ifrågasatts.

I avvaktan på resultatet av berörda undersökning torde för nästkommande budgetår allenast böra anvisas de medel, som erfordras för den av marinförvaltningen föreslagna motoriseringen av tre ångslupar och två transportpråmar. De härmed förenade kostnaderna hava av ämbetsverket beräknats till sammanlagt 59,000 kronor. Mot denna beräkning har jag icke något att erinra.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *motorisering av viss båtmateriel vid kustfästningarna* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 59,000 kronor.

102:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 111) att för anläggning av en utrustningspir vid flottans varv i Karlskrona för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 77,600 kronor.

Utrustningspir vid flottans varv i Karlskrona.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 234—236 av återopade statsrådsprotokollet.

[111.]

Marinförvaltningen har framhållit behovet av att en utrustningspir snarast möjligt anlades, när bristen på förtöjningsplats för de större fartygen i närheten av ingenjördepartementets verkstäder vid flottans varv i Karlskrona gjorde sig alltmera gällande. Erforderliga arbeten å de fartyg, som på grund av denna brist måste förläggas på större avstånd från verkstäderna, bleve givetvis fördyrade genom de nödvändiga långa transportererna av materiel och den tidsspillan, som arbetarnas förflyttning mellan verkstäderna och fartygens förtöjningsplatser medförde. Därtill komme, att piranläggningen skulle vara till fördel även för den fartygsbyggnad, som, enligt sakkunnigas rörande ersättningsbyggnad för flottan förslag, torde komma att å varvet utföras. På grund av vad sålunda anförts hemställde marinförvaltningen, att ett belopp av 155,200 kronor måtte anvisas för anläggning av ifrågavarande utrustningspir.

Departementschefen har ansett, att kostnaderna härför utan större olägenhet kunde fördelas på två budgetår med hälften på vardera. För budgetåret 1928—1929 skulle under sådan förutsättning erfordras ett belopp av 77,600 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för anläggning av en *utrustningspir vid flottans varv i Karlskrona* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 77,600 kronor.

Ventilations-
anordningar
m. m. i
vissa verk-
städer
i Karlskrona.
[112.]

103:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 112) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förbättring av ventilationsanordningar m. m. i vissa verkstäder å Karlskrona varv* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Rörliga sido-
block i
Gustaf V:s
docka å Beck-
holmen.
[113.]

104:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 113) att för anordnande av rörliga sidoblock i Gustaf V:s docka å Beckholmen för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 22,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 237 av återopade statsrådsprotokollet.

Marinförvaltningen har framhållit, att anordning med rörliga sidoblock vore av stor betydelse för dockningstidens och dockningskostnadernas nedbringande, genom att större fartyg — i synnerhet de på grund av sin form för sådana block lämpade handelsfartygen, för vilka ifrågavarande docka i stor utsträckning vore avsedd att användas — med dylika block kunde dockas utan tidsödande stöttning, varigenom läns pumparnas kapacitet bättre kunde utnyttjas.

Kostnaderna för ändamålet hade beräknats till 22,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må för anordnande av *rörliga sidoblock i Gustaf V:s docka å Beckholmen* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 22,000 kronor.

Byggnads-
arbeten m. m.
vid flottans
station i
Stockholm.
[114.]

105:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag för utförande av vissa byggnadsarbeten m. m. vid flottans station i Stockholm (punkt 114) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Uppförande
av brandfria
murar i det
s. k. stora
slupskjulet å
flottans varv i
Stockholm.
[115.]

106:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 115) att för uppförande av brandfria murar i det s. k. stora slupskjulet å flottans varv i Stockholm för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,800 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 238 och 239 av återopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har anfört bl. a. följande.

»Såsom marinförvaltningen framhållit, måste det å Skeppsholmsvarvet belägna, av trä uppförda s. k. stora slupskjulet anses vara synnerligen eld-

farligt. Varvschefens i samråd med Stockholms stads brandchef framlagda förslag att genom brandmurar uppdelna nämnda byggnad i flera avdelningar synes mig vara välbetänt och ägnat att i väsentlig grad minska omfattningen av möjligen uppkommande eldsvador i densamma. Jag finner mig därför böra förorda, att det utöver för ändamålet disponibla medel erforderliga beloppet, i runt tal 20,800 kronor, ställes till förfogande för uppförande av sådana brandmurar.»

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *uppförande av brandfria murar i det s. k. stora slupskjulet å flottans varv i Stockholm* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,800 kronor.

107:o) I fråga om Kungl. Maj:ts förslag rörande disponerande av medel för vidtagande av åtgärder för förrådsförvaring och underhåll av 53 cm. torpeder vid flottans varv i Stockholm (punkt 116) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

*Åtgärder för förrådsför-
ring och
underhåll
av 53 cm.
torpeder vid
flottans varv
i Stockholm.*

[116.]

108:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 117) att för kajarbeten vid flottans station i Stockholm må disponeras ett belopp av 85,000 kronor ur Stockholms varvs byggnadsfond.

*Kajarbeten
vid flottans
station i
Stockholm.*

[117.]

Beträffande denna framställning kommer utskottet framdeles att avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

109:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 118) att för uppförande av ett förrådshus för lysammuniton å Stora Fjärderholmen må disponeras ett belopp av 15,000 kronor ur Stockholms varvs byggnadsfond.

*Förrådshus
för lysammu-
nition å Stora
Fjärder-
holmen.*

[118.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 242 och 243 av återopade statsrådsprotokollet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att för uppförande av ett *förrådshus för lysammuniton å Stora Fjärderholmen* må disponeras ett belopp av 15,000 kronor ur Stockholms varvs byggnadsfond.

H. Artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel.

110:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 119) att för anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 470,000 kronor.

*Luftvärns-
materiel m. m.
för flottans
fartyg.*

[119.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 243 och 244 av återopade statsrådsprotokollet.

Efter därom av Kungl. Maj:t gjord framställning har nästlidet års riksdag dels för anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg för budget-

året 1927—1928 anvisat ett extra reservationsanslag av 470,000 kronor, dels ock medgivit, att för samma ändamål finge disponeras vissa i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1927 omförmälda reserverade medel, tillhopa 75,614 kronor 99 öre.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och som tagit del av de till ärendet hörande handlingar, får hemställa, att riksdagen må för anskaffning av *luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 470,000 kronor.

Luftvärnsmateriel m. m. för kustfästningarna.
[120.] 111:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 120) får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingar, hemställa, att riksdagen må för anskaffning av *luftvärnsmateriel m. m. för kustfästningarna* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Modern artilleriammunition för kustfästningarna.
[121.] 112:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121) får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingar, hemställa, att riksdagen må för anskaffning av *modern artilleriammunition för kustfästningarna* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

Svepmateriel för flottan.
[122.] 113:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 122) att för anskaffning av svepmateriel för flottan för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 47,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 245 och 246 av åberopade statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen under en följd av år anvisat särskilda anslag. Sålunda hava för vartdera av budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 för ändamålet uppförts anslag å 75,000 kronor.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, får hemställa, att riksdagen må för anskaffning av *svepmateriel för flottan* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 47,000 kronor.

Minmateriel för marinen m. m.
[123—126.] 114:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 123—126) får utskottet, som tagit del av de till ärendena hörande handlingarna, hemställa, att riksdagen må
a) till anskaffning av *minmateriel för marinen* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor;
b) till *försök med minmateriel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor;
c) för *prövning och undersökning av brisanta sprängämnen* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor;

d) för anskaffning av *motmedel mot undervattensbåtar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

115:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 127) att för modernisering av flottans radiostationer för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 65,000 kronor.

Modernisering av flottans radiostationer.

[127.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 247 och 248 av åberopade statsrådsprotokollet.

På framställning av Kungl. Maj:t anvisade riksdagen för budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 79,850 respektive 86,000 kronor för modernisering av flottans radiostationer. En av marinförvaltningen gjord framställning om anvisande av medel för samma ändamål även för budgetåret 1927—1928 föranledde däremot icke någon framställning till riksdagen från Kungl. Maj:ts sida.

Kungl. Maj:t har nu för budgetåret 1928—1929 äskat ett anslag å 65,000 kronor för modernisering av ifrågavarande radiostationer.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingar,

att riksdagen må för *modernisering av flottans radiostationer* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 65,000 kronor.

116:o) Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 128—130) och som tagit del av de till ärendena hörande handlingar, får hemställa,

Signalmateriel m. m.

[128—
130.]

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum,

a) för anskaffning av *signalmateriel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor;

b) för anskaffning av *kikarmateriel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor;

c) till *försök med teknisk materiel* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

117:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 131) att till åtgärder för industriens krigsorganisation för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Åtgärder för industriens krigsorganisation.

[131.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 249 och 250 av åberopade statsrådsprotokollet.

På förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen för vart och ett av budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 anvisat ett belopp av 10,000 kronor till åtgärder för industriens krigsorganisation.

Sedan marinförvaltningen för ifrågavarande ändamål föreslagit anvisandet av 71,000 kronor för budgetåret 1928—1929 har departementschefen anfört,

att det syntes bliva nödvändigt att, för tillgodoseende i något större utsträckning, än hittills kunnat ske, av det med anslaget avsedda syftet, öka anslagsbeloppet. En så avsevärd höjning av detsamma, som marinförvaltningen ifrågasatt, funne departementschefen sig dock icke kunna tillstyrka utan ansåge, att ett belopp av 25,000 kronor borde vara för ändamålet tillräckligt.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingar,

att riksdagen må till åtgärder för industriens krigsorganisation för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

I. Sjökarteverket.

Avlöning till
sjökarteverkets
personal.

[132.]

118:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 132) att dels från och med den 1 juli 1928, med uteslutande av den å sjökarteverkets stat uppförda redogörarbefattningen i lönegraden B 15, å samma stat upptaga en redogörarbefattning i lönegraden B 17,

dels godkänna följande stat för sjökarteverket att tillämpas från och med den 1 juli 1928:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 125,450: —
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	» 800: —
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 36,220: —
Arvode åt chefen för sjökarteverket, då denne vid flottan innehar lägre beställning än såsom kommandör	» 2,520: —
Arvode åt den eller de ritare eller gravörer, som förordnas att biträda vid rit- och gravyrarbetenas ledning och övervakande ävensom vid instruktion av yngre ritare och gravörer	» 600: —
Arvoden åt föreståndare för sjökarteverkets kontrollstationer	» 11,600: —

Summa förslagsanslag kronor 177,190: —

dels ock öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning till sjökarteverkets personal, nu 176,440 kronor, med 750 kronor till 177,190 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 250—254.

Motion.

Uti en inom första kammaren av herr *U. Leander* väckt motion (nr 127) har vidare hemställts, att riksdagen ville från och med den 1 juli 1928, med uteslutande av den å sjökarteverkets stat uppförda redogörarbefattningen i lönegraden B. 15, å samma stat upptaga en redogörarbefattning i lönegraden B. 18.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Den föreslagna höjningen av anslaget är förorsakad av att redogörarfattningen av Kungl. Maj:t ansetts böra uppflyttas från lönegraden B. 15 till lönegraden B. 17. Chefen för sjökartverket hade emellertid ifrågasatt en uppflyttning till lönegraden B. 18. I anledning av detta förslag har allmänna civilförvaltningens lönenämnd anfört följande:

»Allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som för inhämtande av närmare kännedom om de arbetsuppgifter, vilka åläge redogöraren vid sjökartverket, avlagt besök i sagda ämbetsverk, hade för sin del kommit till den uppfattningen, att ifrågavarande tjänst, med hänsyn till beskaffenheten och omfattningen av de med densamma förenade arbetsuppgifterna, skäligen borde tilldelas en något högre löneställning än den nuvarande. Redogöraren i sjökartverket hade nämligen ålagts åtskilliga uppgifter, som kunde anses vara av högre värde än dem, som i allmänhet tillkomme en registrator och kassör i ett mindre ämbetsverk. I vissa avseenden syntes sålunda tjänsten vara att jämställa med en revisor- och bokhållarbefattning. Med hänsyn härtill ansåge sig lönenämnden kunna biträda det av chefen för sjökartverket framställda förslaget om tjänstens placering i lönegraden B 18.»

Såsom av det ovan anförda framgår, har emellertid departementschefen stannat vid att föreslå en uppflyttning till lönegraden B 17.

Det synes utskottet, som om ifrågavarande redogörarens ställning och ansvar närmast kunde jämföras med fortifikationskassörens vid armén. Då denna beställning hänförts till lönegraden C 7 i avlöningsreglementet för officerare m. fl. beställningshavare, vilken lönegrad i avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen motsvarar lönegraden B 18, förefaller det utskottet, som om starka skäl talade för motionärens förslag. De arbetsuppgifter, som numera tillkomma redogöraren vid sjökartverket, äro också, sedda i och för sig, av ganska krävande art och därtill jämförelsevis omfattande. I likhet med allmänna civilförvaltningens lönenämnd finner sig utskottet därför böra tillstyrka redogörarens placering i lönegraden B 18. Ökningen i anslaget kommer på grund härav att bliva 1,110 kronor i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 750 kronor.

Utskottet, som i övrigt icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till ovanberörda av herr Leander väckta motion (I: 127) må

a) från och med den 1 juli 1928, med uteslutande av den å sjökartverkets stat uppförda redogörarbefattningen i lönegraden B 15, å samma stat upptaga en redogörarbefattning i lönegraden B 18,

b) godkänna följande stat för sjökartverket att tillämpas från och med den 1 juli 1928:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	125,810: —
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	»	800: —
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	36,220: —

Utskottets
yttrande.

Arvode åt chefen för sjökarteverket, då denne vid flottan innehar lägre beställning än såsom kommandör.....	kronor	2,520: —
Arvode åt den eller de ritare eller gravörer, som förordnas att biträda vid rit- och gravyrarbetenas ledning och övervakande ävensom vid instruktion av yngre ritare och gravörer	»	600: —
Arvodena åt föreståndare för sjökarteverkets kontrollstationer	»	11,600: —
		<hr/>
Summa förslagsanslag kronor		177,550: —

c) öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning till sjökarteverkets personal, nu 176,440 kronor, med 1,110 kronor till 177,550 kronor.

Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande». 119:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 134) hemställer utskottet, att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till redigering och utgivning av *tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 38,000 kronor.

[134.]

Bidrag till internationella hydrografiska byrån. 120:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135) hemställer utskottet, att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande budgetår ägt rum, till beredande av *bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 8,500 kronor.

[135.]

J. Diverse.

Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret. 121:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 138) rörande anslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtanden; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen anmäla.

[138.]

IV. FLYGVAPNET.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

Motioner rörande uppställande av första flygkåren. 122:o) Uti tvenne likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *E. Lithander* (nr 82) och den andra inom andra kammaren av herr *A. I. Anderson* i Linköping *m. fl.* (nr 152) har hemställts, att riks-

dagen ville besluta, att uppsättandet av 1. flygkåren skall taga sin början under budgetåret 1928—1929 och att härför erforderlig ökning i auslag och stater vidtages.

Motionärerna hava anfört följande:

Enligt 1925 års försvarsbeslut skall flygvapnets truppförband utgöras av fyra flygkårer, första, andra, tredje och fjärde flygkårer samt flygskolan. Av kårerna är 1. kåren avsedd att i första hand direkt betjäna högsta krigsledningen, 2. kåren är på samma sätt avsedd för marinens behov samt 3. och 4. kårerna huvudsakligen för samarbete med armén och luftvärnet. Den första flygutbildningen skall försiggå vid flygskolan, under det att den första *gemensamma* delen av jagarutbildningen och spanarutbildningen avsågs att anslutas till 1. och 2. kårerna. Den grundläggande bombutbildningen skulle enligt planen bedrivas *gemensamt* vid 1. kåren. Vid respektive kårer skulle försiggå fortsatt utbildning. Av de beslutade truppförbanden hava uppsatts — om ock i begränsad omfattning — samtliga utom 1. flygkåren, som ännu ej införlivats med den av statsmakterna beslutade försvarsorganisationen.

De nu uppsatta truppförbanden hava utom 2. kåren erhållit för dem avsedda förläggningssorter, nämligen 3. kåren Malmen, 4. kåren Östersund samt flygskolan Ljungbyhed. En del av 3. kåren skulle förläggas till Karlsborg, vilket emellertid icke kommit till utförande beroende på kaderns ännu allt för ringa numerär. 2. kåren, som skulle förläggas till Västerås, har erhållit Stockholm som förläggningssort tillsvidare. 1. flygkåren skulle plan enligt förläggas till Uppsala.

1925 års riksdagsbeslut om 1. och 2. kårernas förläggning har som nämnts ännu icke kommit till utförande. 1. kårens förläggningsfråga förelades föregående års riksdag i form av proposition gående ut på, att sagda kår skulle förläggas till Västerås. Förslaget godkändes ej av riksdagen, som ansåg, att frågan borde ytterligare utredas.

I sin skrivelse nr 298 sade sig riksdagen icke förbise att ett uppskov med genomförandet av flygvapnets organisation i viss mån bleve följderna av den ståndpunkt riksdagen sålunda intagit. Denna olägenhet syntes dock ej vara av större betydelse, därest, såsom riksdagen funnit synnerligen önskligt, utredningen så bedreves, att förslag i ärendet kunde framläggas *vid början av 1928 års riksdag*. Riksdagen har därvid uppenbarligen förutsatt, att ett beslut i ärendet skulle kunna fattas i så god tid, att 1. kårens uppsättning kunde påbörjas vid ingången av budgetåret 1928—1929.

Såsom framgår av statsverkspropositionen till denna riksdag har flygstyrelsen i sitt förslag till beräkning av utgifterna under budgetåret 1928—1929 räknat med en ökning av flygformationerna med den ännu icke uppsatta 1. flygkåren. Chefen för försvarsdepartementet har emellertid ansett, att med uppsättningen av denna kår bör anstå till budgetåret 1929—1930. Vi kunna icke dela denna uppfattning utan hålla före, att det är av största betydelse för landets värnkraft, att 1. flygkårens uppsättande icke längre uppskjutes. Följande synpunkter hava därvid av oss tillmätts avgörande betydelse.

Såsom redan framhållits har 1. flygkåren avsetts för vissa bestämda uppgifter vid rikets försvar. Dessa uppgifter äro av sådan vikt, att flygvapnet utan 1. flygkåren vid krigstillfälle icke är i stånd att på sätt, som vid försvarsbeslutets fattande åsyftats, bidra till landets försvar. Ej heller kan utbildningen i fred för närvarande bedrivas i enlighet med den plan, som legat till grund för utformningen av flygvapnets organisation. Underlåtenheten att giva vapnet den beslutade organisatoriska inramningen försvårar ledningens arbete och möjligheter att planlägga och ordna på längre sikt. De beslut och åtgärder, som för närvarande vidtagas, måste nödvändigtvis i stor utsträckning

vara av interimistisk karaktär och därför präglas av nu rådande osäkerhetstillstånd. Det är således att befara, att vapnets effektivitet äventyras därigenom, att det icke tillföres samtliga de organ, som skola tillhöra vapnet och som utgöra en betingelse för att det skall kunna på nöjaktigt sätt bedriva sina övningar.

Med vapnets utveckling sammanhänger även personalrekryteringen och befordringsmöjligheterna. Det är känt, att de ovissa befordringsutsikterna vid flygvapnet haft till följd, att redan flygutbildad personal, som tidigare förklarar sig villig övergå till flygvapnets stat och vars utbildning medfört icke oväsentliga kostnader för statsverket, numera dragit sig tillbaka. Detta förhållande förtjänar att i detta sammanhang uppmärksammas.

Ett beslut om 1. kårens uppsättning under instundande budgetår kommer att nödvändiggöra förändrade beräkningar av en del av flygvapnets anslag. Därvid torde böra bemärkas, att en utökning av kadrenas numerär till den omfattning, som vid 1925 års riksdag förutsattes skulle komma till utförande under tredje uppsättningsåret, blir ofrånkomlig, på det att personalen vid de nuvarande truppförbanden icke skall komma att reduceras.»

I statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1928 har departementschefen å sid. 258—261 uttalat sig rörande den av motionärerna upptagna frågan. Departementschefen har därvid bland annat anfört följande:

»Summan av de utav flygstyrelsen äskade anslagen för budgetåret 1928—1929 utgör 15,214,300 kronor eller i runt tal 8,600,000 kronor mera än det belopp, vartill utgifterna för flygvapnet under tredje uppsättningsåret ursprungligen beräknats. De ordinarie anslagen belöpa sig enligt flygstyrelsens förslag till 6,528,100 kronor, anslaget till engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. till 3,675,000 kronor samt övriga extra anslag till sammanlagt 5,011,200 kronor.

Av statsfinansiella skäl är det givetvis nödvändigt att högst väsentligt reducera den av flygstyrelsen beräknade kostnadssumman för flygvapnet under nästkommande budgetår. Med hänsyn härtill har jag i fråga om vapnets organisation under nämnda budgetår funnit mig i stort sett icke kunna tillstyrka större utökning än till 70 % av den omfattning, vapnet efter fullbordad uppsättning avses att erhålla.

Ett av flygvapnets truppförband, nämligen 1. flygkåren, har, såsom förut nämnts, ännu icke blivit uppsatt. Det för denna kår avsedda manskapet är för närvarande fördelat å de redan organiserade förbanden. Enligt flygstyrelsens förslag skulle 1. flygkårens uppsättning komma till stånd under budgetåret 1928—1929. Därest utökningen av flygvapnets kader under nämnda budgetår begränsas på sätt av mig föreslagits, torde emellertid, till förekommande av att personalen vid de särskilda förbanden bliver alltför fåtalig, den nuvarande truppförbandsindelningen böra bibehållas jämväl under nästa budgetår, och med 1. flygkårens uppsättning bör alltså anstå till budgetåret 1929—1930.

Det på nyss angivna organisatoriska förutsättningar grundade förslag till utgiftsstat för flygvapnet, som jag nu går att framlägga, slutar å ett belopp, vilket betydligt överstiger motsvarande summa enligt de år 1925 uppgjorda kostnadsberäkningarna. Att så är fallet beror i huvudsak dels därpå, att medelsbehovet under ett flertal av de ordinarie anslagen visat sig vara avsevärt större än som ursprungligen beräknats, dels ock därpå, att det syntes ofrånkomligt att tillgodose åtskilliga extra anslagsbehov, till vilka icke tagits

någon hänsyn vid uppgörandet av de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av utgifterna för flygvapnet.»

Utskottet vill erinra om att manskapspersonal för första flygkåren redan nu finnes uppförd å stat, ehuru denna personal tjänstgör vid övriga flygvapnet tillhörande förband. Svårigheter torde dock möta att under budgetåret 1928—1929 organisera ifrågavarande flygkår såsom särskild enhet, emedan beslut beträffande platsen för kårens förläggning icke fattats av 1927 års riksdag. Utskottet måste därför i likhet med departementschefen finna, att kåren först under budgetåret 1929—1930 bör på nämnda sätt organiseras.

Jämväl ifråga om den utsträckning, i vilken flygvapnets organisation bör genomföras under budgetåret 1928—1929, ansluter sig utskottet till vad departementschefen härutinnan anfört och anser alltså, att beräkningarna för nämnda budgetår böra grundas på en ökning till i stort sett 70 procent av den omfattning, vapnet efter genomförd uppsättning avsetts att erhålla.

Med den ståndpunkt, utskottet sålunda intagit, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka motionerna.

Utskottet hemställer alltså,

att ovanberörda av herrar Lithander och Anderson i Linköping m. fl. väckta motioner (I: 82 och II: 152) icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

123:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. (punkt 139) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

*Avlöning,
rekrytering,
resekostnader
m. m.*

[139.]

anmäla.

B. De värnpliktigas avlöning m. m.

124:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 141) att öka ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m., nu 71,800 kronor, med 16,400 kronor till 88,200 kronor.

De värnpliktigas avlöning och färder m. m.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 261—263 av åberopade statsrådsprotokollet.

[141.]

För innevarande budgetår är ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m. upptaget med 71,800 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

Titel I.	De värnpliktigas avlöning	kronor 61,787: 50
Titel II.	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	» 500: —
Titel III.	Färdkostnader	» 9,475: —

Summa kronor 71,762: 50

eller i avrundat tal 71,800 kronor.

Utskottets
yttrande.

Titel I har nu beräknats efter en utökning av flygvapnets värnpliktskontingenter till 75 % av värnpliktsstyrkan efter genomförd organisation och upptagits med 76,430 kronor.

Beträffande titel II har icke ifrågasatts någon ändring av beloppet.

Titel III har för nästkommande budgetår beräknats till 75 % av det belopp, 15,000 kronor, som för ändamålet upptagits i de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av utgifterna för flygvapnet efter genomförd organisation, eller således till 11,250 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot beräkningen av förevarande anslag, får hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m., nu 71,800 kronor, med 16,400 kronor till 88,200 kronor.

C. Expenser m. m.

*Skrivmaterialier och
expenser m. m.*

[142.]

125:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 142) att öka ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., nu 15,000 kronor med 1,000 kronor till 16,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 264 av åberopade statsrådsprotokollet.

Med hänsyn till utvidgningen av flygvapnets organisation har här ifrågasatt anslag av departementschefen ansetts böra för budgetåret 1928—1929 ökas från 15,000 kronor med 1,000 kronor till 16,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., nu 15,000 kronor med 1,000 kronor till 16,000 kronor.

Tryckningskostnader.

[143.]

126:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 143) att öka ordinarie reservationsanslaget till tryckningskostnader, nu 20,042 kronor, med 2,480 kronor till 22,522 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 264 och 265 av åberopade statsrådsprotokollet.

I 1927 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i riksstaten upptaga anslaget till tryckningskostnader såsom ordinarie samt att å detsamma anvisa 25,002 kronor. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag om anslagets uppförande å ordinarie stat, men ansåg, att anslagsbeloppet kunde sänkas med 5,000 kronor till i runt tal 20,000 kronor. För

jämnanne av huvudtitelns slutsumma upptogs anslaget i riksstaten för budgetåret 1927—1928 med 20,042 kronor.

För budgetåret 1928—1929 har departementschefen ansett en förhöjning av anslaget med 2,500 kronor erforderlig.

Under erinran om att å detta anslag utjämning av huvudtitelns slutsumma lämpligen bör ske, får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till tryckningskostnader, nu 20,042 kronor, med 2,480 kronor till 22,522 kronor; dock att i anslaget må göras den jämkning, som må erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

D. Förplägnad och intendenturmateriel.

127:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 144) att öka ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering, nu 164,900 kronor, med 7,500 kronor till 172,400 kronor.

*Mathållning
och
furagering.
[144.]*

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 265 och 266 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande anslag har beräknats efter enahanda grunder, som iakttagits beträffande lantförsvarets motsvarande anslag, eller posten till mathållning efter 93 öre för man och dag samt posten till furagering efter 1 krona 34 öre för häst och dag.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot beräkningen av förevarande anslag, får hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering, nu 164,900 kronor, med 7,500 kronor till 172,400 kronor.

128:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 145) att öka ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning, nu 106,900 kronor, med 17,100 kronor till 124,000 kronor.

*Beklädnads-
och munde-
ringsutrust-
ning samt
kasern- och
förplägnads-
utredning.
[145.]*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 266 och 267 av åberopade statsrådsprotokollet.

Anslaget har för budgetåret 1928—1929 beräknats efter i huvudsak enahanda grunder som för innevarande budgetår. Den särskilda anslagsförstärkning, som ansetts erforderlig med hänsyn till flygkårens ringa numerär, har i de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av utgifterna för flygvapnet efter fullbordad organisation upptagits till 5,200 kronor. För

budgetåret 1928—1929 har berörda anslagsförstärkning ansetts böra beräknas till 70 % av nyssnämnda summa eller i avrundat tal 3,600 kronor mot 2,500 kronor för löpande budgetår. Ökningen i övrigt är beroende på större personaltillgång.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning, nu 106,900 kronor, med 17,100 kronor till 124,000 kronor.

129:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 146) att öka ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., nu 60,000 kronor, med 30,000 kronor till 90,000 kronor.

[146.] Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 267 och 268 av återopade statsrådsprotokollet.

Beträffande medelsbehovet under förevarande anslag har flygstyrelsen anført följande.

»Räkenskaperna för budgetåret 1926—1927 utvisade, att anslaget överskridits med mer än 100 %. Orsakerna härtill vore att söka dels i de under en del av sagda budgetår rådande höga kolpriserna, dels i de på sina håll förefintliga mindre tillfredsställande uppvärmningsanordningarna med onormalt stor bränsleförbrukning. I fråga om bränslepriserna förefunnes för närvarande icke anledning att för den tid, denna behovsberäkning avsåge, förutsetta en höjning av dessa. Vad beträffade bränsleförbrukningen, ville flygstyrelsen erinra därom, att 1927 års riksdag beviljat medel för anordnande av en ångcentral för 4. flygkårens etablissemang å Frösön. Denna förväntades kunna medföra en minskning av bränsleförbrukningen vid sagda flygkår. Med hänsyn härtill torde utgifterna under anslaget, vad anginge de nuvarande truppförbanden, kunna förväntas bli lägre än under räkenskapsåret 1926—1927. Emellertid borde vid anslagsberäkningen hänsyn tagas till dels 1. flygkårens uppsättning, dels ökade kostnader för 2. flygkåren i och med sagda kårs inflyttning i de kasernetablissemang, som komme att för densamma avses. Sagda omständigheter i förening föranledde flygstyrelsen att uppskatta medelsbehovet till 100,000 kronor.»

Med hänsyn till att med uppsättandet av 1. flygkåren ansetts böra anstå, håller departementschefen före, att det av flygstyrelsen angivna medelsbehovet skulle kunna reduceras och anslaget upptagas med ett belopp av 90,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., nu 60,000 kronor, med 30,000 kronor till 90,000 kronor.

E. Sjukvård m. m.

130:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 147) att öka ordinarie förslagsanslaget till sjuk- och veterinärvård, nu 12,300 kronor, med 1,900 kronor till 14,200 kronor. *Sjuk- och veterinärvård.*
[147.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 268 och 269 av återopade statsrådsprotokollet.

Höjningen av förevarande anslag är föranledd dels av det för nästkommande budgetår beräknade högre antalet manskapstjänstgöringsdagar, dels ock av en ökning av anslagsposterna för läkarvård m. m. enligt 23 § officersavlöningsreglementet samt för specialsjukvård m. m.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till sjuk- och veterinärvård, nu 12,300 kronor, med 1,900 kronor till 14,200 kronor.

F. Vapen och ammunition.

131:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 148) att öka ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition, nu 72,000 kronor, med 12,000 kronor till 84,000 kronor. *Vapen och ammunition.*
[148.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 269 och 270 av återopade statsrådsprotokollet.

Ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 72,000 kronor eller 60 % av det belopp, 120,000 kronor, som beräknats årligen komma att efter fullt genomförd organisation av flygvapnet bliva erforderligt för bestridande av kostnaderna för underhåll av vapen och förbrukning av ammunition.

För nästkommande budgetår har anslaget av departementschefen ansetts böra ökas till 70 % av förenämnda belopp, 120,000 kronor, eller således till 84,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition, nu 72,000 kronor, med 12,000 kronor till 84,000 kronor.

132:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 149) att för anskaffning av flygbomber för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor. *Flygbomber*
[149.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 270 och 271 av åberopade statsrådsprotokollet.

För anskaffning av flygbomber har i riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett extra reservationsanslag av 146,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för anskaffning av flygbomber för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

133:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 150) att för anskaffning av synkroniseringsanordningar för flygplankulsprutor för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 271 och 272 av åberopade statsrådsprotokollet.

För anskaffning av synkroniseringsanordningar anvisade nästlidet års riksdag för innevarande budgetår ett extra reservationsanslag av 84,000 kronor. Nu har för nästkommande budgetår äskats ett anslag för ändamålet av 50,000 kronor.

Ehuru utskottet, med hänsyn till att, enligt vad utskottet erfarit, det för innevarande budgetår anvisade anslaget ännu icke tagits i anspråk, hyst en viss tvekan rörande behovet av anslag för budgetåret 1928—1929 för anskaffning av här avsedd material, har utskottet likväl ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för anskaffning av synkroniseringsanordningar för flygplankulsprutor för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

G. Byggnader, flygövningar och flygmateriel m. m.

134:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 151) att öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m., nu 125,000 kronor, med 50,000 kronor till 175,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 272—274.

I riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppfördes ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m. med 10,000 kronor. Till flygvapnets förfogande ställdes därjämte, jämlikt beslut av Kungl. Maj:t, från arméns byggnadsanslag och flottans underhållsanslag ett sammanlagt belopp av 98,000 kronor för bestridande under nämnda budgetår av kostnaderna för underhåll av de etablissemang, som till flygvapnet överlämnats från lantför-

Synkronise-
ringsanord-
ningar för
flygplan-
kulsprutor.
[150.]

Utskottets
yttrande.

Byggnader,
flygfält m. m.
[151.]

svaret och sjöförsvaret. För budgetåret 1927—1928 har för detta ändamål anvisats ett anslag av 125,000 kronor.

Departementschefen har för budgetåret 1928—1929 beräknat medelsbehovet under förevarande anslag till 175,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m., nu 125,000 kronor, med 50,000 kronor till 175,000 kronor.

135:o) Uti en inom andra kammaren av herr *B. Holmgren m. fl.* väckt motion (nr 91) har hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 136,000 kronor för uppförande av en hangarbyggnad vid Mäsgarn.

Motion rörande uppförande av en hangarbyggnad vid Mäsgarn.

Rörande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

136:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 152) rörande anslag till en kulspruteskjutbana å Ljungbyhed kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

Kulspruteskjutbana å Ljungbyhed.

[152.]

anmäla.

137:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 153) att för anordnande av vatten- och avloppsledningar för 4. flygkårens etablissemang å Frösön för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 248,000 kronor.

Vatten- och avloppsledningar å Frösön.

[153.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 275 och 276.

Flygstyrelsen har i sin framställning i ämnet anfört följande.

»Vid statsutskottets besök å platsen under april månad 1927, varvid representanter för flygstyrelsen jämväl varit närvarande, hade det befunnits önskvärt, att provborrning verkställdes för att om möjligt undkomma den kostsamma utvägen att uppfordra den för etablissemanget erforderliga vattenkvantiteten från Storsjön.

För att ytterligare nedbringa kostnaderna hade härvid ansetts lämpligt, att etablissemangets nordöstra del tillsvidare icke skulle ingå i den blivande planen för vatten- och avlopps nätet.

Sedan nyssnämnda provborrning numera verkstälts och givit till resultat, att erforderlig mängd vatten av fullgod beskaffenhet kunde erhållas genom djupbrunnsanordning, hade kostnaderna enligt i samråd med fortifikationsdepartementets maskin- och värmebyrå verkställd beräkning kunnat nedbringas till 248,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för utförande av vatten och avloppsled-

ningar för 4. flygkårens etablissemang å Frösön för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 248,000 kronor.»

Kungl. Maj:t har nu av riksdagen äskat nämnda belopp.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för anordnande av *vatten- och avloppsledning* för 4. flygkårens etablissemang å Frösön för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 248,000 kronor.

Iståndsättande av flygetablissemang i Frösönd.
[154.]

138:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 154) hemställer utskottet,

att riksdagen må för *iståndsättande av flygetablissemang* i Frösönd för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Vinterboning av gymnastik- och exercishus å Frösön.
[155.]

139:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 155) hemställer utskottet,

att riksdagen må för *vinterboning av 4. flygkårens gymnastik- och exercishus* å Frösön för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Motion rörande uppförandet av värmecentral å Ljungbyhed.

140:o) Uti en inom första kammaren av herr *G. Dahl* väckt motion (nr 125) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att för uppförandet av en värmecentral vid flygskolan å Ljungbyhed för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 179,000 kronor.

I fråga om denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

Motion rörande förvärv av mark för vissa flygstationer.

141:o) Uti en inom första kammaren av herr *G. Dahl* väckt motion (nr 124) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att för förvärvande av mark för vissa flygstationer för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 17,700 kronor.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

Flygövningar.
[156.]

142:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 156) att öka ordinarie reservationsanslaget till flygövningar, nu 1,189,000 kronor, med 112,000 kronor till 1,301,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 277—280.

I de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna rörande flygvapnets kostnader upptogs anslaget till flygövningar efter fullbordad uppsättning av vapnet till 1,735,000 kronor enligt följande specifikation:

Titel I. Drivmedelskostnader för flygmotorer.

För flygövningar	kronor	652,512: 50	
» flyglärarnas flygträning			
m. m.	»	12,487: 50	
» motorprovning	»	90,000: —	kronor 755,000: —

Titel II. Övriga övningskostnader.

Tillämpningsövningar och övningar med fältformationer	kronor	150,000: —	
För flygstationer m. m. ...	»	85,000: —	
Driftkostnader för bilar, motorecyklar och motorbåtar	»	20,000: —	» 255,000: —

Titel III. Flygtillägg » 580,000: —

Titel IV. Tjänstgöringstraktamenten » 145,000: —

Summa kronor 1,735,000: —

Bensin- och oljepris hade därvid beräknats till 35 respektive 50 öre per kg.

Vid uppgörandet av anslagsberäkningarna för budgetåret 1926—1927 utgick chefen för flygvapnet från den förutsättningen, att flygövningarna under nämnda budgetår komme att bedrivas i en utsträckning motsvarande 60 % av det för genomförd organisation planerade flygövningsprogrammets omfattning. Anslagsposterna under titlarna II—IV upptogs därför med 60 % av förenämnda, för tiden efter fullbordad uppsättning av flygvapnet beräknade belopp. Vad beträffar titel I, hade — med anledning av att flygbensin- och oljeprisen undergått vissa förändringar — kostnaderna för drivmedel per flygtimme för olika flygplantyper omräknats, vilket medfört en ökning av de under denna titel upptagna posterna med sammanlagt omkring 147,000 kronor. Medelsbehovet under förevarande anslag beräknades av chefen för flygvapnet sålunda:

Titel I. Drivmedelskostnader för flygmotorer	kronor	600,805: —
Titel II. Övriga övningskostnader	»	153,000: —
Titel III. Flygtillägg	»	348,000: —
Titel IV. Tjänstgöringstraktamenten	»	87,000: —

Summa kronor 1,188,805: —

I enlighet härmed upptogs ordinarie reservationsanslaget till flygövningar i riksstaten för budgetåret 1926—1927 med, i avrundat tal, 1,189,000 kronor.

För innevarande budgetår, under vilket flygövningarna avsetts att erhålla samma omfattning, som under det nästföregående, har anslaget upptagits med oförändrat belopp.

Departementschefen har för budgetåret 1928—1929, med iakttagande av viss förhöjning av priserna på bensin och olja i förhållande till 1925 års beräkningar, uppskattat medelsbehovet till 1,349,285 kronor enligt följande specifikation:

Titel I. Drivmedelskostnader för flygmotorer.

För flygövningar	kronor 573,245: —		
» flyglärarnas flygträning			
m. m.	» 10,970: —		
» motorprovning	» 79,070: —		
		kronor	663,285: —

Titel II. Övriga övningskostnader.

Tillämpningsövningar och övningar med fältformationer, 70 % av kronor 150,000: —	kronor 105,000: —		
För flygstationer m. m., 70 % av kronor 85,000: —	» 59,500: —		
Driftkostnader för bilar, motorecyklar och motorbåtar, 70 % av kronor 20,000: —	» 14,000: —	kronor	178,500: —

Titel III. Flygtillägg.

70 % av kronor 580,000: —	»	406,000: —
---------------------------------	---	------------

Titel IV. Tjänstgöringstraktamenten.

70 % av kronor 145,000: —	»	101,500: —
---------------------------------	---	------------

Summa kronor 1,349,285: —

eller i avrundat tal 1,349,000 kronor.

Från sistnämnda summa borde emellertid dragas det belopp, 48,000 kronor, som, enligt vad i annat sammanhang föreslagits, skulle överföras till flottans övningsanslag för bestridande av övningskostnader för flygdepåfartyget. Anslaget till flygövningar för budgetåret 1928—1929 skulle sålunda upptagas med (1,349,000—48,000 =) 1,301,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet vill erinra om att 1927 års statsrevisorer framställt vissa anmärkningar rörande dispositionen av åtskilliga anslag för flygvapnet, däribland även anslaget till flygövningar. Utskottet, som framdeles kommer att yttra sig beträffande dessa anmärkningar, har icke kunnat finna att —

vilka åtgärder, som än därav må föranledas — någon ändring i den för budgetåret 1928—1929 av departementschefen gjorda beräkningen av medelsbehovet under detta anslag behöver ifrågakomma.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till flygövningar, nu 1,189,000 kronor, med 112,000 kronor till 1,301,000 kronor.

143:o) I fråga om Kungl. Maj:ts förslag (punkt 157) rörande ordinarie reservationsanslaget till flygmateriel kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

Flygmateriel.
[157.]

anmäla.

144:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning rörande anslag till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. (punkt 158) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m.

[158.]

anmäla.

145:o) Uti tvenne likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *J. B. Johansson m. fl.* (nr 83) och den andra inom andra kammaren av herr *O. Järte m. fl.* (nr 228) har hemställts, att riksdagen måtte dels för budgetåret 1928—1929 utöver vad Kungl. Maj:t för engångskostnader för flygmateriel, byggnader m. m. äskat, ytterligare anvisa ett extra reservationsanslag av 900,000 kronor, dels för igångsättande av inhemsk flygmotortillverkning jämväl för samma budgetår anvisa särskilda medel.

Motioner rörande anslag till flygmateriel och till flygmotortillverkning.

Rörande dessa framställningar kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtanden; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

146:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 159) att öka ordinarie reservationsanslaget till materielprovning, nu 20,000 kronor, med 5,000 kronor till 25,000 kronor.

Materielprovning.
[159.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 285 av åberopade statsrådsprotokollet.

I de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av flygvapnets kostnader efter genomförd organisation hava utgifterna för materialprovning uppgått till 30,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationslaget till materielprovning, nu 20,000 kronor, med 5,000 kronor till 25,000 kronor.

Fallskärmar. 147:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 160) att för anskaffning av fallskärmar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.
[160.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 285 och 286 av återopade statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts till riksdagen avlåtna framställning anvisade riksdagen för anskaffning av fallskärmar för budgetåret 1927—1928 ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för anskaffning av *fallskärmar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

Flottörer. 148:o Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag (punkt 161), får hemställa,
[161.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för anskaffning av *flottörer* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 55,000 kronor.

Förlag av materialier för flygplan tillverkning. 149:o I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 162) hemställer utskottet,
[162.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för anskaffning av *förlag av materialier för flygplantillverkning* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Markradiostationer. 150:o Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 163) får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, hemställa,
[163.]

att riksdagen må till anskaffning av *markradiostationer* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 38,000 kronor.

H. Diverse.

Extra utgifter. 151:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 164) att öka ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 21,000 kronor, med 3,000 kronor till 24,000 kronor.
[164.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 288 av återopade statsrådsprotokollet.

I de av Kungl. Maj:t för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna rörande flygvapnets kostnader efter genomförd organisation upptogs för extra

utgifter ett anslag av 25,000 kronor. Beträffande detta anslagsbelopp anförde första särskilda utskottet, att detsamma syntes vara väl lågt beräknat och borde höjas till 34,000 kronor.

Anslaget har i riksstaten för såväl nästlidna som innevarande budgetår upptagits med 21,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 21,000 kronor, med 3,000 kronor till 24,000 kronor.

152:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet (punkt 165) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

*Dyrtidstillägg
åt befattnings-
havare vid
flygvapnet.*

[165.]

anmäla.

V. GEMENSAMMA ANSLAG.

153:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 166) hemställer utskottet,

*Kommittéer
och utred-
ningar genom
sakkunniga.*

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, nu 120,000 kronor, med 20,000 kronor till 100,000 kronor.

[166.]

154:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 167) rörande anslag till försvarsväsendets lönenämnd kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

*Försvars-
väsendets
lönenämnd.*

[167.]

anmäla.

155:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag för tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen (punkt 168) samt för bestridande av kostnader för den ekonomiska krigsberedskapens organisation (punkt 169) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

*Tillfällig löne-
bättring för
viss personal
inom den
civila stats-
förvaltningen
m. m.*

[168 och
169.]

anmäla.

156:o) Uti en av herrar *E. Bernström* och *O. Järte* inom andra kammaren väckt motion (nr 246) har hemställts, att riksdagen för anläggning av en statens salpetersyrefabrik enligt de grunder, som angivits i en av industri-

*Motion
rörande an-
slag för an-
läggning av en
statens
salpetersyre-
fabrik.*

beredskapskommissionens den 20 december 1927 avgiven skrivelse, måtte för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av kronor 1,250,000.

Motionärerna hava anfört i huvudsak följande.

Av motionen bifogad avskrift av industriberedskapskommissionens underdåniga skrivelse den 20 december 1927 framginge

dels att frågan om inhemsk salpetersyretillverkning vore ett av försvarsberedskapens mest betydelsefulla problem och att densamma krävde sin lösning snarast möjligt,

dels att ett av Stockholms Superfosfatabriks Aktiebolag avgivet förslag till anläggning av salpetersyrefabrik med en årlig tillverkningskapacitet av 2,000 ton erbjöde en lösning av frågan, som med hänsyn till rådande förhållanden måste anses lämplig och fullt antagbar.

Innan erforderliga medel stode till förfogande, syntes denna frågas utredning ej kunna föras längre, än vad som gjorts i industriberedskapskommissionens återopade skrivelse. Ett hänskjutande av frågan till en eventuellt blivande rikskommission för den ekonomiska försvarsberedskapen, vilken ju ej förutsatts komma att disponera några medel för försvarsberedskapsanläggningar av här avsedd art, skulle därför endast innebära, att frågans lösning uppsköttes ännu ett år, enär riksdagens medverkan i anslagsfrågan vore nödvändig.

Dessutom tillkomme, att det av Stockholms Superfosfatabriks Aktiebolag gjorda erbjudandet att bygga här avsedd salpetersyrefabrik, — vilket vore avgivet i anslutning till det av bolaget beslutade och delvis påbörjade bygandet av en bolagets egen ammoniakfabrik —, ej stode öppet längre än till den 15 juni 1928.

Då således ett uppskjutande av denna viktiga fråga, vars snara lösning vore oundgängligen nödvändig, ej syntes vara av någon som helst nytta utan tvärtom endast skulle innebära en synnerligen allvarlig fara i försvarsberedskapshänseende, hade motionärerna begärt att för ändamålet måtte av riksdagen anvisas 1,250,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Enligt utskottets mening är den av motionärerna upptagna frågan av stor betydelse och har omfattande räckvidd. Utredningen i ärendet synes emellertid ännu icke vara så fullständig, att något ståndpunktstagande i frågan från riksdagens sida nu kan ske, i synnerhet som den av motionärerna angivna lösningen icke torde vara den enda tänkbara och möjliga. Härtill kommer, att i en även ur ekonomisk synpunkt så betydelsefull fråga det icke synes lämpligt att beslut fattas på grund av ett motionsvis gjort yrkande.

Utskottet får alltså hemställa,

att herrar Bernströms och Järtes förevarande motion (II: 246) icke må av riksdagen bifallas.

VI. ÖVRIGA ORDINARIE ANSLAG.

157:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår äro uppförda under fjärde huvudtiteln, har någon ändring icke ifrågasatts.

Övriga
ordinarie
anslag.

Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under fjärde huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1928—1929 uppföras med oförändrade belopp.

Stockholm den 24 februari 1928.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Olof Olsson, J. L. Widell, J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *J. G. Walles, C. A. Carlsson* i Gävle, *E. A. Hallin, A. R. Rooth, C. Johansson* i Hälsingborg, *C. G. V. Hammar skjöld, K. A. W. Björck* och *D. Hansén*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, A. Wiklund, C. R. Jansson* i Falun, *P. Nilsson* i Bonarp, *L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson* i Blädinge, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *B. F:son Holmgren, P. C. Jonsson* i Eskilstuna och *A. Danielsson*.

Reservationer:

vid *punkt 12:o*) (inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m.) av herrar *Olof Olsson, Nilsson* i Malmö, *Walles, Johansson* i Hälsingborg, *Björck, Anderson* i Råstock, *Rydén, Jansson* i Falun, *Carlsson-Frosterud, Törnkvist* i Karlskrona och *Jonsson* i Eskilstuna, vilka ansett, att utskottets motivering bort hava följande lydelse:

»Med hänsyn till att förevarande anslag under en följd av år i hög grad överskridits, har utskottet ånyo velat framhålla nödvändigheten av att den största sparsamhet iakttages vid anslaget användning. Under uttalande härav får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa

vid *punkt 15:o*) (frivilliga skytteväsendets befrämjande) av *samma ledamöter*, som reserverat sig *under punkt 12:o*). Dessa ledamöter hava ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet har, under erinran om att anslag till det frivilliga skytteväsendets befrämjande icke upptagits i 1925 års proposition rörande försvarsfrågan, ansett sig icke böra tillstyrka, att medel av riksdagen anvisas till här ifrågavarande ändamål för budgetåret 1928—1929.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande dyrtidstillägg åt viss hos skytteförbundens överstyrelse anställd personal finner sig utskottet däremot böra tillstyrka.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag om anvisande av anslag för det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1928—1929;

b) medgiva — — — — — tjänst.»

vid *punkt 92:o*) (kustartilleriets krigsberedskap och övningar) av *samma ledamöter*, som reserverat sig under *punkt 12:o*). Enligt reservanternas mening borde utskottets yttrande och förslag haft följande lydelse:

»Under erinran att, såsom ovan nämnts, förevarande anslag i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptagits med ett belopp av endast 350,000 kronor, får utskottet, som icke funnit skäl föreligga att nu tillstyrka högre medelsanvisning än 425,000 kronor, hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, nu 500,000 kronor, med 75,000 kronor till 425,000 kronor.»

vid *punkt 95:o*) (flottans ersättningsbyggnad) av *samma ledamöter*, som reserverat sig under *punkt 12:o*), hava beträffande förevarande punkt anfört följande:

»Med vidhållande av den mening, som kommit till uttryck i reservation till statsutskottets utlåtande nr 91 vid 1927 års riksdag rörande ersättningsbyggnad för flottan, anse vi, att ersättningsbyggnadsprogrammet endast bör avse följande fartyg:

3 jagare.....	à 6,940,000.....	kronor 20,820,000: —
4 vedettbåtar.....	» 1,300,000.....	» 5,200,000: —
1 undervattensbåt typ A ...	» 4,390,000.....	» 4,390,000: —
2 undervattensbåtar typ B »	» 3,280,000.....	» 6,560,000: —
		<hr/>
		Summa kronor 36,970,000: —

Likaledes i anslutning till i nämnda reservation uttalad uppfattning synes anslaget för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1928—1929 böra upptagas med 7,415,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts få vi yrka, att utskottet måtte hemställa,

att riksdagen må för *flottans ersättningsbyggnad* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 7,415,000 kronor.»

vid *punkt 96:o*) (befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.) av *samma ledamöter*, som reserverat sig under *punkt 12:o*). Enligt reservanternas mening borde utskottets yttrande och förslag haft följande lydelse:

»Under erinran om att, såsom ovan nämnts, förevarande anslag i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen upptagits med ett belopp av 302,000 kronor, får utskottet, som ansett medelsbehovet för budgetåret 1928—1929 icke behöva beräknas högre än till 320,000 kronor, hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., nu 350,000 kronor, med 30,000 kronor till 320,000 kronor.»

vid *punkt 97:o*) (kustartilleriets materiel m. m.) av *samma ledamöter*, som reserverat sig under *punkt 12:o*). Enligt reservanternas mening borde utskottets yttrande och förslag haft följande lydelse:

»Med erinran om att, såsom ovan nämnts, i kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen förevarande anslag beräknats till 410,000 kronor, får utskottet, som ansett att medelsanvisningen för budgetåret 1928—1929 icke behöver upptagas högre än till 475,000 kronor, hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m., nu 530,000 kronor, med 55,000 kronor till 475,000 kronor.»

vid *punkt 101:o*) (motorisering av viss båtmateriel vid kustfästningarna) av herrar *Olof Olsson, Nilsson* i Malmö, *Wallis, Johansson* i Hälsingborg och *Björck*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Då utskottet ansett lämpligt, att, såsom av departementschefen ifrågasatts, ytterligare utredning företages rörande det oundgängligen erforderliga behovet av båtmateriel för kustfästningarna, har utskottet funnit att i avvaktan på utredningens resultat något anslag icke bör för ifrågavarande ändamål upptagas å riksstaten för budgetåret 1928—1929.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.»

vid *punkt 117:o*) (åtgärder för industriens krigsorganisation) av *samma ledamöter*, som reserverat sig under *punkt 12:o*). Enligt reservanternas mening hade utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet, som icke ansett skäl föreligga att nu tillstyrka högre medelsanvisning än för innevarande budgetår, hemställer,

att riksdagen må till *åtgärder för industriens krigsorganisation* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.»

Verkliga utgifter.

IV. Fjärde huvudtiteln. Försvarsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
1. Departementet.			
1	Departementschefen	24,000	
2	Departementet, <i>förslagsanslag</i>	* 284,000	
3	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i departementet, <i>förslagsanslag</i>		* 45,000
Säger för departementet		308,000	45,000
2. Lantförsvaret.			
A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.			
1	Arméförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	* 532,668	
2	Arméförvaltningens verksamhet		* 32,900
3	Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., <i>förslagsanslag</i>	* 24,000,000	
4	Avlöning till personal å övergångsstat vid armén, <i>förslagsanslag</i>	7,500,000	
5	Avskedersättning åt övertaligt underbefäl vid armén m. fl., <i>förslagsanslag</i>		350,000
6	Inkvartereringens ordnande i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	21,450	
7	Rekryteringskostnader, <i>reservationsanslag</i>	180,000	
8	Arméns reservstater, <i>förslagsanslag</i>	715,000	
9	Reservstat för furirer vid Gotlands trupper, <i>förslagsanslag</i>		* 50,000
10	Arméns personal över stat, <i>förslagsanslag</i>	380,000	
11	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	310,000	
12	Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttag- ningsnämndernas ordförande, <i>förslagsanslag</i>	80,000	
13	Flyttningersättning, <i>förslagsanslag</i>	175,000	
14	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	15,000	
Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.		33,909,118	432,900

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.			
1	De värnpliktigas avlöning, <i>förslagsanslag</i>	3,085,000	
2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	75,000	
3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	935,000	
Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning		4,095,000	
C. Undervisning, understöd, expenser m. m.			
1	Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, <i>reservationsanslag</i>	900,000	
2	Studiestipendier, <i>reservationsanslag</i>	27,000	
3	Understöd åt föreningar och till skrifers utgivande, <i>reservationsanslag</i>	26,000	
4	Befrämjande av den andliga vården vid armén, <i>reservationsanslag</i>	* 50,000	
5	Frivilliga skytteväsendets befrämjande, <i>reservationsanslag</i>		440,000
6	Skrivmaterialier och expenser, <i>reservationsanslag</i>	500,000	
7	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	235,000	
8	Vissa arbeten å mobiliseringsverket, <i>reservationsanslag</i>	30,000	
9	Generalstabens översiktskarta över Sverige, <i>reservationsanslag</i>		7,400
10	Konservering av vissa samlingar i krigsarkivet, <i>reservationsanslag</i>		12,000
11	Verket "Sveriges krig åren 1611—1648", <i>reservationsanslag</i>		30,000
12	Krigskollegii historia, <i>reservationsanslag</i>		10,000
Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.		1,768,000	499,400
D. Förplägnad, intendenturmateriel, reparationer, övningar m. m.			
1	Mathållning, <i>förslagsanslag</i>	7,196,000	
2	Munderingsutrustning, <i>reservationsanslag</i>	4,140,000	
3	Kasernutredning, intendenturfordon m. m., <i>reservationsanslag</i>	1,200,000	
4	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, <i>förslagsanslag</i>	2,535,000	
5	Remontering, <i>reservationsanslag</i>	* 475,000	
6	Furagering, <i>förslagsanslag</i>	3,013,000	

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp. varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
7	Engångskostnader för anskaffning av motormateriel för trängen, <i>reservationsanslag</i>		242,000
8	Anskaffning, underhåll och drift av motorfordon, <i>reservationsanslag</i>	325,000	
9	Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel, <i>reservationsanslag</i>		34,000
10	Truppförbandens övningar, <i>reservationsanslag</i>	1,400,000	
11	Fält- och fälttjänstövningar, <i>reservationsanslag</i>	700,000	
12	Luftförsvarsövningar, <i>reservationsanslag</i>		36,000
	Säger för förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.	21,284,000	312,000
E. Sjukvård m. m.			
1	Sjuk- och veterinärvård m. m., <i>reservationsanslag</i>	555,000	
2	Arméns bakteriologiska laboratorium, <i>förlagsanslag</i> ...		2,000
3	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, <i>reservationsanslag</i>		20,000
4	Engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel, <i>reservationsanslag</i>		60,000
	Säger för sjukvård m. m.	555,000	82,000
F. Vapen och ammunition.			
1	Vapen och ammunition m. m., <i>reservationsanslag</i>	4,621,800	
2	Engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel, <i>reservationsanslag</i>		1,918,800
3	Kikarsikten m. m. för kulsprutor, <i>reservationsanslag</i> ...		128,500
4	Underhåll av och försök med stridsvagnar, <i>reservationsanslag</i>		50,000
5	Försök med viss artillerimateriel, <i>reservationsanslag</i> ...		100,000
6	Eldledningsinstrument för fasta luftvärnsbatterier, <i>reservationsanslag</i>		100,000
7	Viss ballongmateriel, <i>reservationsanslag</i>		24,000
	Säger för vapen och ammunition	4,621,800	2,321,300
G. Byggnader och ingenjörmateriel.			
1	Byggnader, övningsfält och skjutbanor, <i>reservationsanslag</i>	* 1,720,000	
2	Provisoriskt underhåll av nedlagda kasernetablissemang, <i>reservationsanslag</i>		* 15,000
3	Förbättringar å vissa skjutbanor, <i>reservationsanslag</i> ...		25,000
4	Bilgarage för Norrlands trängkår m. m., <i>reservationsanslag</i>		81,000

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
5	Ökade förrådsutrymmen m. m. för Fälttelegrafkåren vid Frösunda, <i>reservationsanslag</i>		33,500
6	Ångpanneanläggning m. m. vid Norrlands trängkärs kasernetablissemang, <i>reservationsanslag</i>		80,000
7	Omläggning av vissa vattenledningsrör inom Fälttelegrafkårens och ammunitionsfabrikens etablissemang vid Marieberg, <i>reservationsanslag</i>		25,000
8	Centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden, <i>reservationsanslag</i>		40,000
9	Uppvärmningsanläggning inom Livregementets husarers kasernbyggnad, <i>reservationsanslag</i>		35,000
10	Ångcentral med tvätt- och badinrättning m. m. vid Göta artilleriregemente, <i>reservationsanslag</i>		75,000
11	Ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i>	170,000	
12	Försök med ny ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i>		100,000
13	Engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i>		122,000
14	Arméns brevduveväsende, <i>reservationsanslag</i>		10,000
15	Fortifikationsdepartementets åtgärder för industriens krigsorganisation, <i>reservationsanslag</i>		21,000
16	Förvärv av lägenheten Gröneberg invid Älvsborgs regementes övningsfält, <i>förslagsanslag</i>		5,360
17	Utvidgning av Grytans skjutfält, <i>förslagsanslag</i>		6,000
18	Inköp av ett markområde i Umeå		1,000
19	Utvidgning av Västerbottens regementes och Norrlands dragonregementes övningsområde, <i>förslagsanslag</i>		40,000
20	Utvidgning av vissa skjutfält, <i>reservationsanslag</i>		50,000
Säger för byggnader och ingenjörmateriel		1,890,000	767,860
H. Diverse.			
1	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i> ..	360,000	
2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	300,000	
3	Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>	160,000	
4	Viss ersättning till staden Ystad		198,360
5	Ersättning till vissa städer		* 65,000
6	Markinköp åt Första och Andra livgrenadjärregementena		* 200,000
7	Förflyttningar av viss armémateriel m. m., <i>reservationsanslag</i>		100,000
8	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret, <i>förslagsanslag</i>		* 5,400,000
Säger för diverse		820,000	6,263,360
Säger för lantförsvaret		68,942,918	10,678,820

* Av Kungl. Maj:ts föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
3. Sjöförsvaret.			
A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.			
1	Marinförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	* 260,370	
2	Avlöning till personal vid kårer och stater m. fl., <i>förslagsanslag</i>	* 10,860,000	
3	Avlöning till personal å övergångsstat vid marinen, <i>förslagsanslag</i>	2,000,000	
4	Avskedsersättning åt övertaliga månadslönare m. fl. vid marinen, <i>förslagsanslag</i>		* 165,000
5	Rekryteringskostnader, <i>förslagsanslag</i>	70,000	
6	Marinens reservstat, <i>förslagsanslag</i>	58,200	
7	Marinens reservpersonal, <i>förslagsanslag</i>	80,000	
8	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	70,000	
9	Flyttningersättning, <i>förslagsanslag</i>	30,000	
10	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	12,000	
	Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	13,440,570	165,000
B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.			
1	De värnpliktigas avlöning, <i>förslagsanslag</i>	* 452,000	
2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	5,000	
3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	120,000	
	Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning	577,000	
C. Undervisning, understöd, expenser m. m.			
1	Undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m., <i>reservationsanslag</i>	45,000	
2	Studiestipendier, <i>reservationsanslag</i>	8,000	
3	Understöd åt föreningar, <i>reservationsanslag</i>	18,800	
4	Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>	300,000	
5	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	50,000	
6	Biblioteksverksamhet för underbefäl och manskap vid marinen, <i>reservationsanslag</i>	5,500	
7	Teknisk materiel för undervisningsändamål, <i>reservationsanslag</i>		34,700
	Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.	427,300	34,700
D. Förplägnad, beklädnad m. m.			
1	Förplägnad, <i>förslagsanslag</i>	* 2,447,000	
2	Beklädnad, <i>reservationsanslag</i>	* 1,197,000	

* Av Kungl. Maj:jt föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
3	Kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m., <i>reservationsanslag</i>	* 153,600	
4	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>för- slagsanslag</i>	* 800,000	
	Säger för förplägnad, beklädnad m. m.	4,597,600	
E. Övningar.			
1	Flottans krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	4,511,000	
2	Ökade förmåner under sjökommendering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt, <i>reservationsanslag</i>		45,000
3	Kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>reserva- tionsanslag</i>	500,000	
4	Krigsövningar vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	15,000	
	Säger för övningar	5,026,000	45,000
F. Sjukvård.			
1	Sjukvård för marinen, <i>reservationsanslag</i>	* 180,300	
G. Flytande materiel och byggnader.			
1	Underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., <i>re- servationsanslag</i>	* 6,500,000	
2	Flottans ersättningsbyggnad, <i>reservationsanslag</i>		9,198,000
3	Befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., <i>reserva- tionsanslag</i>	350,000	
4	Kustartilleriets materiel m. m., <i>reservationsanslag</i>	580,000	
5	Vissa ändringsarbeten å pansarskeppen Sverige och Gustaf V, <i>reservationsanslag</i>		30,000
6	Ändring av ett äldre pansarskepp till flygdepåfartyg, <i>reservationsanslag</i>		120,000
7	Motorisering av viss båtmateriel vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>		59,000
8	Utrustningspir vid flottans varv i Karlskrona, <i>reserva- tionsanslag</i>		77,600
9	Förbättring av ventilationsanordningar m. m. i vissa verkstäder å Karlskrona varv, <i>reservationsanslag</i> ...		25,000
10	Rörliga sidoblock i Gustaf V:s docka å Beckholmen, <i>reservationsanslag</i>		22,000
11	Vissa byggnadsarbeten m. m. vid flottans station i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		* 272,700
12	Brandfria murar i det s. k. stora slupskjulet å flottans varv i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		20,800
	Säger för flytande materiel och byggnader	7,430,000	9,825,100

* Av Kungl. Majt föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
H. Artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel.			
1	Skjut- och materieförsök samt inskjutning av kanoner, <i>reservationsanslag</i>	50,000	
2	Luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg, <i>reservationsanslag</i>		470,000
3	Luftvärnsmateriel m. m. för kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>		100,000
4	Modern artilleriammunition för kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>		60,000
5	Svepmateriel för flottan, <i>reservationsanslag</i>		47,000
6	Minmateriel för marinen, <i>reservationsanslag</i>		75,000
7	Försök med minmateriel, <i>reservationsanslag</i>		25,000
8	Prövning och undersökning av brisanta sprängämnen, <i>reservationsanslag</i>		25,000
9	Motmedel mot undervattensbåtar, <i>reservationsanslag</i> ...		75,000
10	Modernisering av flottans radiostationer, <i>reservationsanslag</i>		65,000
11	Signalmateriel, <i>reservationsanslag</i>		25,000
12	Kikarmateriel, <i>reservationsanslag</i>		15,000
13	Försök med teknisk materiel, <i>reservationsanslag</i>		50,000
14	Åtgärder för industriens krigsorganisation, <i>reservationsanslag</i>		25,000
Säger för artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel		50,000	1,057,000
I. Sjökarteverket.			
1	Avlöning till sjökarteverkets personal, <i>förslagsanslag</i> ...	177,550	
2	Omkostnader för sjömätningstväsendet, <i>reservationsanslag</i>	345,400	
3	Omkostnader för kontroll- och undersökningstväsendet, <i>reservationsanslag</i>	15,000	
4	Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande», <i>reservationsanslag</i>		38,000
5	Internationella hydrografiska byrån, <i>förslagsanslag</i>		8,500
Säger för sjökarteverket		537,950	46,500
J. Diverse.			
1	Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., <i>reservationsanslag</i>	12,000	
2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	90,000	
3	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i> ...	1,480	
4	Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>	125,000	

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
5	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret, <i>förslagsanslag</i>		* 2,200,000
	Säger för diverse	228,480	2,200,000
	Säger för sjöförsvaret	32,495,200	13,373,300
4. Flygvapnet.			
A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.			
1	Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	* 880,000	
2	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	5,000	
	Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	885,000	
B. De värnpliktigas avlöning m. m.			
1	De värnpliktigas avlöning och färder m. m., <i>förslagsanslag</i>	88,200	
C. Expenser m. m.			
1	Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>	16,000	
2	Tryckningskostnader, <i>reservationsanslag</i>	22,522	
	Säger för expenser m. m.	38,522	
D. Förplägnad och intendenturmateriel.			
1	Mathållning och furagering, <i>förslagsanslag</i>	172,400	
2	Beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning, <i>reservationsanslag</i>	124,000	
3	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>förslagsanslag</i>	90,000	
	Säger för förplägnad och intendenturmateriel	386,400	
E. Sjukvård m. m.			
1	Sjuk- och veterinärvård, <i>förslagsanslag</i>	14,200	

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
F. Vapen och ammunition.			
1	Vapen och ammunition, <i>reservationsanslag</i>	84,000	
2	Flygbomber, <i>reservationsanslag</i>		70,000
3	Synkroniseringsanordningar för flygplankulsprutor, <i>reservationsanslag</i>		50,000
Säger för vapen och ammunition		84,000	120,000
G. Byggnader, flygövningar och flygmateriel m. m.			
1	Byggnader, flygfält m. m., <i>reservationsanslag</i>	175,000	
2	Kulspruteskjutbana vid flygskolan å Ljungbyhed, <i>reservationsanslag</i>		* 20,000
3	Vatten- och avloppsledningar för 4. flygkårens etablering å Frösön, <i>reservationsanslag</i>		248,000
4	Iståndsättande av flygetablissemang i Fårösund, <i>reservationsanslag</i>		20,000
5	Vinterboning av 4. flygkårens gymnastik- och exercishus å Frösön, <i>reservationsanslag</i>		20,000
6	Flygövningar, <i>reservationsanslag</i>	1,301,000	
7	Flygmateriel, <i>reservationsanslag</i>	* 1,939,000	
8	Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m., <i>reservationsanslag</i>		* 2,100,000
9	Materielprovning, <i>reservationsanslag</i>	25,000	
10	Fallskärmar, <i>reservationsanslag</i>		60,000
11	Flottörer, <i>reservationsanslag</i>		55,000
12	Förlag av materialier för flygplantillverkning, <i>reservationsanslag</i>		40,000
13	Markradiostationer, <i>reservationsanslag</i>		38,000
Säger för byggnader, flygövningar och flygmateriel m. m.		3,440,000	2,601,000
H. Diverse.			
1	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	24,000	
2	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet, <i>förlagsanslag</i>		* 130,000
Säger för diverse		24,000	130,000
Säger för flygvapnet		4,960,322	2,851,000

* Av Kungl. Maj: föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
5. Gemensamma anslag.			
1	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	100,000	
2	Försvarsväsendets lönenämnd		* 15,000
3	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		* 10,000
4	Den ekonomiska försvarsberedskapens organisation ...		* 83,000
Säger för gemensamma anslag		100,000	108,000
Summa		106,806,440	27,056,120

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.